

Letošnji 1. maj

Ob dnevu Osvobodilne fronte
slovenskega naroda
in mednarodnem
prazniku dela — 1. maju
želijo vsem delovnim ljudem
in občanom veliko uspehov

Republiški svet ZSS.
Republiški odbori sindikatov
in Delavska enotnost

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije, glavni urednik:
Dušan Gačnik, odgovorna urednica: Majda Žlender

DE

DELAVSKA ENOTNOST

26. aprila 1980

cena 7 din

št. 16-17 — leto XXXIX

Letošnje praznovanje 1. maja, mednarodnega praznika dela, se povezuje z nekaterimi zelo pomembnimi družbenimi dogajanjmi.

Predvsem kaže poudariti, da letos praznujemo 30-letnico uvedbe delavskega samoupravljanja, ki zagotavlja delavcem neposredno upravljanje s pogoji in plodovi njihovega dela. V preteklih tridesetih letih smo dosegli nedvomno velik napredek v uveljavljanju samoupravljanja. To še zlasti velja, če pravično upoštevamo, da takšna revolucionarna družbena preobrazba ni odvisna le od dobrih želja delavcev in prizadevanj zavestnih družbenih sil, temveč predvsem od objektivno možnega razvoja proizvodnih sil in družbene zavesti.

Z gotovostjo lahko trdimo, da smo v tridesetih letih od sprejema zakona o delavskih svetih v glavnem uresničili revolucionarno gesto »Tovarne delavcem«. To pomeni, da delavci že upravljajo tovarne, da torej že razpolagajo s tistim delom dohodka, ki ga delijo, oziroma uporabljajo znotraj svojih organizacij združenega dela. Mnogo manjši pa je vpliv delavcev na celotno družbeno reprodukcijo, torej na družbene odločitve o uporabi tistega dela dohodka, ki gre za skupne in splošne družbene potrebe ali pa se pretaka preko bank in drugih finančnih organizacij. Niso še dovolj razviti delegatski odnosi, družbeno planiranje in svobodna menjava dela, kar vse naj bi zagotovilo neposreden vpliv delavcev na celotni družbenoekonomski razvoj. To pomeni, da moramo še mnogo storiti, da bi v celoti prešli od upravljanja v imenu delavcev na upravljanje delavcev samih, da bi torej uveljavili samoupravljanje kot dejansko prevladujoč družbeni odnos na vseh področjih družbene produkcije.

Druga pomembna okolnost, ki jo kaže upoštevati ob letošnjem praznovanju praznika dela, so prizadevanja za stabilizacijo in preobrazbo gospodarstva, kar je tesno povezano tudi z uveljavljanjem samoupravljanja. Le-to se namreč lahko potrjuje kot najnaprednejša družbena ureditev, le če obenem z osvobajanjem dela in humanejšimi medčloveškimi odnosi zagotavlja tudi uspešen razvoj proizvodnih sil oziroma družbene produktivnosti dela. Drugače povedano: ni dobrega samoupravljanja brez dobrega gospodarjenja in obratno! Pravica delavca do upravljanja je torej neposredno povezana z njegovo odgovornostjo za smotno gospodarjenje z družbenimi proizvodnimi sredstvi in družbenim dohodkom. K temu pa mora delavca spodbujati tudi učinkovita delitev po delu in rezultatih dela.

Vse to smo do zdaj premalo poudarjali in dejansko uresničevali, pa smo zato bolj razvijali delavčev interes za delitev kot pa za ustvarjanje dohodka, in pogosto smo trošili prek svojih možnosti. To nas je poleg drugih vzrokov privedlo do hude gospodarske nestabilnosti, ki resno zavira razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ogroža socialno varnost zlasti osnovnih slojev delavcev in izpodkopuje tudi družbeno stabilnost. Zato lahko brez pretiravanja trdimo, da je takšna gospodarska nestabilnost v tem trenutku sovražnik delavskega razreda številka 1, uspešna borba proti njej pa temeljni razredni interes delavcev. Boriti se za stabilnost pa pomeni začasno se čemu odreči, torej malce zategniti pas, da bi ga lahko pozneje spet preudarneje raztegovali.

To je važno tudi zato, ker letos končujemo sedanje srednjeročno plansko obdobje in pripravljamo plane družbenoekonomskega razvoja za novo petletno obdobje od leta 1981 do 1985. To mora biti obdobje popolnejše stabilizacije in korenitejše preobrazbe gospodarstva na osnovi večje produktivnosti dela, kvalitetnejše proizvodnje in uspešnejšega vključevanja v mednarodno delitev dela. Vzporedno s tem se mora krepiti tudi samoupravni položaj ter družbeni in osebni standard delavcev.

Doseganje teh družbenih ciljev je v precejšnji meri odvisno tudi od razvoja mednarodnih, političnih in ekonomskih odnosov, ki nujno tako ali drugače vplivajo tudi na naš notranji položaj. Ti odnosi pa so v tem trenutku dokaj zaostreni in ni pričakovati njihovega skorajšnjega in korenitega izboljšanja. To seveda otežuje tudi naš položaj in nas še bolj sili k oslonitvi na lastne sile in povečanju naše družbenoekonomske učinkovitosti, h krepitvi naše politične enotnosti in obrambne sposobnosti, k nadaljevanju naših prizadevanj za ohranitev miru in uveljavljanju enakopravnih mednarodnih odnosov.

Ob vseh teh zelo resnih in pomembnih okolnostih, v kakršnih praznujemo letošnji 1. maj, pa ni razlogov, da bi bili pretirano zaskrbljeni ali celo malodušni. Potrebno je le, da smo še bolj zbrani in zresnjeni, sicer pa praznujemo sproščeno in z vedrim pogledom v bodočnost.

Vinko Hafner

Pogovor z Vladom Janžičem:

**Mednarodna aktivnost
Jugoslavije
in Zveze komunistov**

(strani 6, 7)

Skupni jugoslovanski feljton:

**Kako z delavskimi
športnimi igrami
v prihodnje?**

(strani 3—10)

Sogovorniki na temo:

**Z rdečim nageljnomo
v gumbnici
po stabilizacijskih
in prazničnih poteh**

(strani 8, 9)

Obisk v občini Krško:

**Kar je Sava ločevala,
zdaj združuje**

(strani 10, 11)

Ljubljanski delavci odločajo
o presežkih SIS:

**Kdor hitro da,
dvakrat da**

(stran 12)

Ob zanimivi razstavi:

**Partizanski mojstri
niso potrebovali
licenc**

(stran 14)

Dvakrat zlate trobente
trboveljskih rudarjev:

**Lani 1. maja so zaigrali
tovarišu Titu**

(stran 16)

Kamniški feniks:

**Tovarna usnja Utok
je bila že odpisana,
danes pa je ena
najboljših v občini**

(stran 18)

Spoštovane naročnike obveščamo, da bo naslednja, 18. številka Delavske enotnosti izšla 10. maja.

Fotografija:
Marjan Zaplatil

Njegovo delo je naša trajna last

Sporočila zdravniškega konzilija o kritičnem zdravstvenem stanju predsednika Tita smo delovni ljudje po vsej naši domovini sprejeli z veliko zaskrbljenostjo, hkrati pa tudi z izredno prizadevnostjo za ohranitev in nadaljnji razvoj naših revolucionarnih pridobitev, v katere je globoko in trajno zapisano ime tovariša Tita. Vse te naše težnje, izpričane v delovnih dogovorih delavcev in občanov, v številnih prošnjah mladih ljudi za spremembo v zvezo komunistov, v samoupravnih sporazumih, s katerimi skušamo zagotoviti še boljše samoupravo in večjo veljavo delegatskega sistema, so strnjene v eno samo željo, da vztrajamo na poti, ki jo je začrtal tovariš Tito.

Štafeta mladosti, ki nosi ta naša hotenja tovarišu Titu (in je naš simbol svobode in bratstva, socialne pravičnosti, torej vsega, kar smo že storili ali pa še moramo postoriti, da bi na vseh področjih našega življenja in ustvarjanja zagotovili delavsko oblast), je minuli teden prišla v našo republiko. V sredo so jo sprejeli slovenski mladinci iz rok mladih ljudi Hrvaške, in ko so v Plovanji skupaj zapeli tisto našo staro: »Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo...«, so v teh besedah, porojenih v revoluciji in tolikokrat potrjenih v bitkah za svobodni razvoj našega socializma, izpričali vso našo odločnost, da bomo hodili po Titovi poti.

»Ponosni smo, ker smo tvoji sodobniki«, so zapisali v svoje pismo mladi ljudje ob slovenski obali, »in ohranili bomo tvoje veliko delo.«

»Ohranili ga bomo«, so zatrjevali povsod, kamor je v minulih dneh prispela štafeta mladosti.

Tudi v tujih sredstvih informiranja so v preteklem tednu veliko pisali in govorili o Titu in o Jugoslaviji, o naši mednarodni dejavnosti in samoupravnih uspehih, o uredništvu Titove pobude za kolektivno delo in splošni ljudski odpor. Skupni imenovalec večine teh člankov in poročil v časnikih, radijskih in

televizijskih postajah, je ugotovitev, da bomo Jugoslavljan vedno in povsod znali braniti in nadalje razvijati zgodovinske pridobitve naše revolucije: neodvisnost, samoupravljanje in neuvrščenost.

Glasilu KP Španije »Mundo Obrero« med drugim poudarja, da je predsednik Tito osebnost izjemnega pomena, svetovni državnik, ki je vse svoje življenje posvetil blaginji Jugoslavljanov, miru in varnosti človeštva. Španski list je pred dnevi posvetil največ pozornosti praksi jugoslovanskega samoupravljanja, naši izviri poti pri graditvi socializma in tudi vloži neuvrščene Jugoslavije v sodobnem svetu. »Samoupravni socializem, ki ga Jugoslavija pod vodstvom predsednika Tita gradi že tri desetletja, je v življenjski praksi potrdil vse svoje odlike. Jugoslavljan danes žive mirno, socialistična revolucija jim je zagotovila varnost in življenjski standard, kakršnega niso imeli še nikoli«, ugotavlja »Mundo Obrero.«

Japonski dnevnik »Tokio Šinbun« poudarja, da je predsednik Tito ena najbolj znamenitih osebnosti naše dobe. »Titoova moč je sad neomajne privrženosti neodvisni in izviri poti v socializem«. Enakega mnenja so urugvajski tednik »El Diario«, britanski tednik »Sunday Telegraph« in številni drugi časniki. Londonski tednik je pred dnevi objavil daljši članek o svojevrstni jugoslovanski poti v socializem, »El Diario« pa je zapisal, da »je predsednik Tito ena najbolj uglednih osebnosti poveljnega razvoja celotnega sveta.«

Tudi jugoslovanski izseljenci iz daljne Nove Zelandije so poslali Titu sporočilo, v katerem poudarjajo, da so ponosni na dosežke in na ugled Jugoslavije. »Spričo ugleda, ki ga ima samoupravna socialistična Jugoslavija zaradi svoje neuvrščene zunanje politike, stabilnega notranjega razvoja, zasnovanega na samoupravljanju delovnih ljudi, še zlasti pa spričo vašega velikega ugleda, so naši izseljenci ponosni na svoj izvor.«

Klepet v uredništvu

Cink v objemu revolucije

Z njim se čas ustavi. V vsej tej naglici se na mah nikamor ne mudi niti njemu niti nam, ki ga poslušamo. Revolucionar od pet do glave. Naš prvomajski gost — Franc Kralj-Cink.

Že prvi stisk roke govori, da imaš opraviti z odločnim človekom. Za prozaično umirjenimi in značilnimi potezami nekdanjega trboveljskega knapa se skriva deroča reka — revolucija. Dokler ga bodo nosile klene revirske noge, ne bo usahnila. Tudi po tem se ni bati zanjo — pregloboko sežejo njene korenine. Tudi po zaslugi Franca Kralja-Cinka.

Klepet v uredništvu. Besede prvega »sprašev alca« zadenejo v živo. Cink se spominja mladosti. Najlepše od vseh. V njej se je rodilo novo življenje.

Žrtvovana mladost? Ne, nikakor. Vsaj za Cinka ne. Bila je čudovita, navzlic »hudičevi situaciji«, ki je takrat stiskala revirskega proletarca.

Cink začne s »pravim« Cinkom. Jasno, »na tapeti« je leto 1936 — začetek njegovega organiziranega delovanja v partiji. To je obdobje hude stiske, pomanjkanja, zatiranja. Cink išče izhod iz proletarske bede. Programi legalnih strank mu ga ne pokažejo. Najde ga v »čudni« literaturi pod bratovim vzglavjem. Brat je komunist — že od leta 1932. Življenje je dal v španski mednarodni proletarski bitki.

V Kraljčju se začne oblikovati razredna zavest. Dokončno spozna, kdo je, kdo so njegovi »kameradi« na odkopu vzhodnega obrata trboveljskega rudnika. Spoznanje rojeva punt. Cink ga kaže na vsakem koraku. Zato mu pride prav sleherno okolje, kamor ga zanese nemiren duh. Delavsko kulturno društvo Svoboda, kasneje Vzajemnost, sindikalne organizacije ZRS in ZGDJ in nenazadnje športno društvo Retje so Cinkova prva organizirana razredna šola. V teh organizacijah in društvih je čutili precej vpliva komunistov: Marinka, Hohkrauta, Kešeta, Rugmana, Umeke, bratov Vresk in drugih. Med njimi spozna, kaj je »levo« in kaj »desno«.

Cink skorajda »ne dovoli« vprašanja. Iz njega bruhajo podatki. Ne presenečajo njegove sedanje funkcije: predsednik skupine CK ZKS za vprašanja predvojnih članov KP in revolucionarnih delavcev, predsednik komisije za proučevanje zgodovine ZK Slovenije pri CK ZKS, član odbora za izdajo zbornika delavskega gibanja za revirje v Trbovljah. Nobene študije ne sežejo globlje od njegovega pričevanja. Cink je živa enciklopedija...

Revirji — Anglija 19. stoletja

Cink se spominja najbolj grenkega obdobja svojega življenja v rudarskih revirjih. Leta pred vojno so obdobje najhujšega kapitalističnega izkoriščanja. Delavec je konj. Dajo mu le toliko, da ga obdrže pri golem življenju. Toliko, da lahko koplje. Denarja je komajda za kruh. To je premišljena eksploatacija. Knap ne sme razmišljati, zato mora le riti, riti... Samo če rije, ni nevaren. Zato naj bo krt in krt ne »potrebuje« niti časa niti denarja, da bi se kulturno dvigoval, da bi se razredno osvestil. Srednjih, višjih in visokih šol ne obiskuje niti en rudarski otrok. Ko je rudar upokojen, mora zapustiti stanovanje. Kam gre? Bog si

»Revolucija se vendar nadaljuje, mar ne?«

ga vedi? Sicer pa bo zavoljo tega v skrbeh največ še pet let, ko bo tako ali tako umrl. Revirji so Anglija 19. stoletja.

Policijski teror je hud. Kdor se upira, je odpuščen. Obsojen na propad. Če to ne zaleže, sledijo zatohle celice. Ne obidejo tudi Franca Kralja, ima pa srečo: pomotoma ga izpuste, zadržje »napačnega« Kralja.

Stranke podpirajo buržoazijo. Tudi opozicija ne dela težav. Partija je v ilegali. Svoja načela uveljavlja prek sindikatov in društev. Tudi v njih vlada moč »drobtinice«. Partija jih kljub temu prepričuje za boj. Toda to ni tisto, kar bi bila sposobna sama narediti. To je na dlani, toda »kaj si mogel...«

Cink stiska pest. Tega še sam ne opazi. Sovje obrvi se dvignejo. Krog bolj poslušalec kot pa sogovornikov se udobneje namesti. Na vrsti je partijsko delo-

vanje v tem obdobju. Tu ne sme uiti nobena beseda.

Komunisti med množico

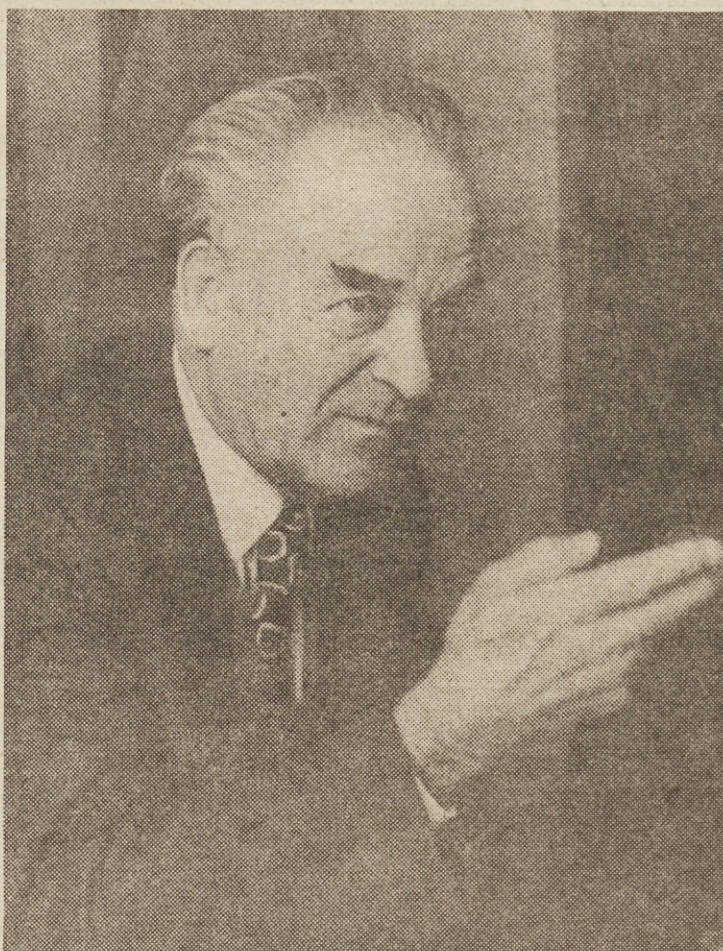
»Hja, to je bilo nekaj drugega, kot opažam danes. Če je kdajkoli, potlej je komunist prav takrat deloval znotraj političnega sistema. Ljudi si prepričeval osebno. Kazal si jim pot iz tiste hudičeve situacije. Res, jasne vizije takrat nisem imel, vendar je bilo dovolj, če si »kameradu« razložil, da se borimo zato, da boš dobil toliko, kolikor si delal. To je bilo takrat dovolj, kajti vsakomur od nas je bilo jasno, da je polovica premoga v vagončku čisti dobiček kapitalista.

Komunisti smo delovali predvsem v množici. Višje nismo prodrli, ker smo zadel v tako imenovano delavsko aristokracijo. To so bili ljudje, ki so se dali kupiti za drobtinice. Buržoazija je to dobro vedela, zato ni naključje, da si takšne ljudi srečal tudi na položajih v delavskem gibanju. Partija je po takšnih odločno odrihala, jih razgaljala na vsakem koraku, toda uspehi niso bili posebno veliki, ker smo delali v strogi konspiraciji.

Konspiracija je posebno poglavje v Cinkovem življenju. Ne spominja se je ravno z radostjo. Toda kljub temu razpreda dalje: »Komunisti v glavnem nismo vedeli drug za drugega. Konspiracija je vladala na vsakem koraku. Celu pri sprejemanju novih čla-

»Včasih me kaj hudo moti...«

»Naša smer je jasna!«

nov. In sprejet si bil le, če si partiji z delom dokazal, da si njen človek. Sam sem zvedel, da sem v njej leta 1937 in to povsem naključno.

Pridem na vlak in me ogovori Hohkraut: »Ali nisi ti Kralj?« Zmedel me je, čeprav sem ga poznal. Vseeno pa sem uspel spraviti skupaj vprašanje: »Kako me pa ti poznaš?« Pa mi je hitro spet zabil: »Ko ste si pa vsi Kralji tako podobni...« Tako je bilo to takrat. Zelo težko, toda vseeno uspešno. Vpliv partije se je čutil na vsakem koraku, pa čeprav je bila v ilegali. Njena moč je še zlasti narasla po Lebinah, ko se je tudi številčno zelo opomogla in iz ozkosti prerasla v pomembno politično silo.

Cinkova največja ljubezen

Cink ni za konkretne dogodke, v katerih se izkazuje ta vpliv. Ta je bil še zlasti velik v veliki stavki revirskih knapov leta 1939. Knapi niso zadovoljni z 8-odstotnim povečanjem mezd. Negodujejo. V Hrastniku je sindikat v rokah partije. Začne se štrajk. V Trbovljah ne gre tako gladko. Toda vseeno, partija je toliko močna, da organizira

(Nadaljevanje na 21. strani)

Predsedstvo RS ZSS o zaposlovanju in izrabi delovnega časa

Namesto komentarja

Pretehtajmo odločitve o zaposlovanju

»Družbeno akcijo na področju zaposlovanja moramo graditi na spoznanju, da je zaposlovanje neposredno povezano z odločitvami pri gospodarjenju, hkrati pa je tudi pomemben dejavnik v prizadevanjih za povečanje produktivnosti dela ter smotrnega upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi — torej zelo pomemben dejavnik v sedanjih in prihodnjih naporih za gospodarsko stabilizacijo. »Ta temeljna misel uvodničarja, Francija Polaka, člana predsedstva RS ZSS, je prevečala vso razpravo na seji predsedstva RS ZSS o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju načrtnega zaposlovanja in smotrne izrabe delovnega časa.

Dosedanja prizadevanja družbenopolitičnih dejavnikov na področju zaposlovanja so bila sorazmerno uspešna, kar ponazarjajo tudi naslednji podatki: industrijska proizvodnja se je lani povečala za 7 odstotkov, število zaposlenih pa le za enega. Če pa primerjamo letošnje marčevske podatke o zaposlovanju z lanskimi v istem mesecu, je slika še ugodnejša. Kljub temu so člani predsedstva zelo kritično spregovorili o uresničevanju nalog, ki sodijo v »delokrog« družbenega planiranja kadrovske politike organizacij združenega dela, o usklajevanju zaposlovanja v samoupravnih interesnih skupnostih za zaposlovanje in tako imenovanih zaposlitvenih bilancah, ki se jih ponekod niso lotili v stabilizacijskem duhu. Zaostribo bo treba tudi vprašanje (ne)uresničevanja družbenega dogovora o minimalnih življenjskih in kulturnih pogojih pri zaposlovanju delavcev, dosledneje bo treba uresničevati politiko produktivnega izkoriščanja delovnega časa v temeljnih organizacijah združenega dela, še posebej je bilo poudarjeno, da se mora delovni čas v delovnih skupnostih prilagajati potrebam delovnega procesa in življenjskim razmeram delavcev. Posebno vprašanje pri razčlenjevanju oblik in poti ekstenzivnega zaposlovanja v naši republiki pa je brzokone posredništvo pri zaposlovanju delavcev iz drugih republik, ki imajo vse značilnosti

klasičnega prekupčevanja z delovno silo. To se sicer največkrat spretno prikriva za navidez legalno obrtjo, vendar pa kljub lanskim širokim prizadevanjem, da se takšna žarišča nesamoupravnega položaja delavcev uredijo, marsikje še niso storili dovolj.

Med zelo pomembne dejavnike pri uresničevanju stabilizacijske politike zaposlovanja in boljše izrabe delovnega časa sodi tudi delitev sredstev za osebne dohodke. V dosedanji praksi smo sicer to pogosto poudarjali, vendar pa nismo bili dovolj učinkoviti pri uresničevanju. Skorajda skupni imenovalec vseh nasprotij v delitvi OD je neskladje med nagrajevanjem proizvodnega ter neproizvodnega dela. Ni treba posebej poudarjati, da na tem področju osnovne organizacije ZS in drugi dejavniki niso izbojevali primernih samoupravnih odločitev. V družbeni praksi namreč za enostavna ali manj zahtevna proizvodna dela določamo nižje

osebne dohodke, hkrati pa z merili za količino in kakovost dokaj natančno merimo delovni prispevek slehernega proizvodnega delavca. Bistveno drugače pa je to pri neproizvodnem delu, ki ga že praviloma vrednotimo kot zahtevnejše od proizvodnega. S tem že v načelu neproizvodnemu delu priznamo višji osebni dohodek, vendar pa pogosto ne uporabljamo skoraj nikakršnih meril za ocenjevanje uspešnosti, oziroma za merjenje delovnega prispevka teh delavcev. Brez dvoma bo tudi temu vprašanju, v sedanjih razpravah o politiki zaposlovanja in nalogah ZSS na tem področju, treba nameniti več skrbi.

Pravzaprav je bila seja predsedstva RS ZSS neke vrste »generalka« pred sejo republiškega sveta, kjer bodo sprejeli dokument o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju načrtnega zaposlovanja in smotrne izrabe delovnega časa.

M. H.

Ljudje s figami v žepu

Nič kolikokrat smo že slišali, da svet meri razvitost nekega narodnega gospodarstva po razvitosti elektrone in kemične industrije. Kajpak je takšna trditev lahko sporna, saj pri presojanju brzokone niso upoštevane vse značilnosti poprejšnjega razvoja, niti primerjalne prednosti v svetovni delitvi dela in drugi pomembni dejavniki. Razmišljanje ob tem bi lahko kaj hitro prebudilo slovenske gospodarske vrtičkarje, da bi se odločali ZA ali PROTI, vsak s svojega zornega kota (da ne rečemo cehovskega) bi dokazoval zmotnost drugega.

Morda se sliši grobo, vendar je res, da imamo v slovenski kemični industriji veliko vrtičkarjev. Takšno sliko smo dobili po razpravi na razširjeni seji izvršnega odbora sindikata delavcev kemične industrije, kjer je bilo precej grenkih besed na račun zapletenosti in še posebej takšnega vedenja odgovornih, da ko steče beseda o združevanju, držijo fige v žepu.

V žarišču razprave sta bila dva osnutka dokumentov: osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi planske poslovne skupnosti v kemični industriji in osnutek dokumenta za ustanovitev poslovne skupnosti. Tokrat ne bi tehtali potrebnosti obeh skupnosti, temveč želimo le povedati, da očito tudi na tem področju ni treba z lučjo iskati nerazumevanja, odporov in stranpoti, in kar je še huje — to so posebej poudarili člani izvršnega odbora — osnutki ležijo v predalih direktorjev, med delavce pa ne pridejo. Imeli smo nekaj sestavljenih organizacij,

imamo jih še, vendar pa tudi v njih škriplje. Poglejmo samo podatek; v POLIKEMU so izračunali, da zato, ker Color in Helios ne nabavljata skupaj surovin in reprodukcijskega materiala v tujini, plačata za to blago cel milijon dolarjev več, kot bi lahko. Komentar ni potreben, mar ne?

Toda to samo mimogrede. Bistveno je, da skoraj vsi soglašamo, da je združevanje slovenske kemične industrije nujno, vendar pa kaj dlje od te ugotovitve ne pridemo; ko je treba dogovorjeno uresničiti, tedaj odpovemo. Ali gre za dvoičnost, za prešibko znanje in takšen pragmatizem v razvoju, ki ne vidi čez tovarniški plot?! Vsega je po malem. Ko seštejemo te pomanjkljivosti, je vsota taka, da ogroža nadaljnji razvoj slovenske kemične industrije.

In če že govorimo o napakah, odporih in stranpotih v tej industriji, če je črno na belem dokazano, da hodita kupovat v tujino dva, lahko pa bi to delo opravil en sam, potem ne bo nič huje, če zapišemo, da imamo zoper takšne bolezni v naši družbi pripravna zdravila. Odgovorni organi bi lahko (morali?) začeli ustrezen postopek, saj gre za neodgovorno ravnanje z družbenim dohodkom in z družbeno lastnino. In potem, lek imamo zoper tiste, ki v procesu dogovarjanja držijo fige v žepih. Lekcijo vsem ljudem s figami v žepih pa bi lahko dale tudi družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v organizacijah združenega dela.

Marjan Horvat

Živahno vzdušje med odmorom na seji predsedstva RS ZSS

Poziv inovatorjem

RS ZSS organizira v sodelovanju z GZS, Raziskovalno skupnostjo Slovenije, Komitejem za kulturo in znanost, RK SZDL, RK ZSMS, Društvi izumiteljev Slovenije in nekaterimi OZD

POSVETOVANJE O AKTUALNIH PROBLEMIH ORGANIZACIJE IN PLANIRANJA RAZVOJNEGA DELA IN MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI

Posvet bo v ponedeljek, 19. maja 1980 ob 9. uri v prostorih Ekonomske fakultete Borisa Kidriča v Ljubljani, Vojkova 69.

Posvetovanje o inventivni dejavnosti ima dva temeljna smotra:

— opozoriti in spodbuditi udeležence in širšo javnost na nekatera pereča vprašanja glede stanja in nadaljnega razvijanja in organizacije inventivne dejavnosti ter nakazati nekatera možna pota ter smeri za njihovo

učinkovito razreševanje in — predstaviti udeležencem in širši javnosti dosedanje uspešne rešitve in primere ter možne načine za načrtovanje in organiziranje razvojnega dela ter množične inventivne dejavnosti v združenem delu ter celotni družbi, da bi delu postala stalni pomembni del samoupravne dejavnosti.

Interesenti morajo priglasiti svojo udeležbo najkasneje do 12. maja 1980 na naslov organizatorja posvetovanja — Delavska univerza Tomo Brejc, 64000 Kranj, Staneta Žagarja 1.

Dodatne informacije pa je mogoče dobiti po telefonu št. 064-27-481.

Na osnovi prijave bodo udeleženci dobili zbornik z referati najpozneje do 14. maja.

Predsednik organizacijskega odbora: **VIDA PRINČIČ-GORJANC**, dipl. oec.

Srbija: Kako z delavskimi športnimi igrami v prihodnje?

Tovarištvo kot spodbuda

Že več let so delavske športne igre v Srbiji ena od najpriljubljenejših in najmnožičnejših oblik športnega udejstvovanja delavcev. Razlog za tako razširjenost so družabna srečanja na takih igrah in pa premalo razvita telesna kultura in rekreacija v delovnih organizacijah.

Od vseh 114 občin v Srbiji jih kar 96 organizira delavske športne igre, na lanskim tekmovanjih, ki so potekala pod naslovom »Srečanja organizacij združenega dela Srbije« pa je sodelovalo 230.000 delavcev. Ta številka je zelo visoka, toda v primerjavi z vsemi zaposlenimi predstavlja komaj 15 odstotkov.

Verjetno je bil to eden od razlogov, da je svet Zveze sindikatov Srbije sprejel stališča sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, da se zvezna in republiška tekmovanja ne organizirajo več vsako leto, temveč po dogovoru in po potrebah združenega dela, recimo, vsako četrto leto.

O delavskih športnih igrah so zadnja leta veliko govorili kot o manifestacijah, ki veliko stanejo, množičnost in športna rekreacija pa sta postavljeni v ozadje.

Kako so tak predlog sprejeli v delovnih organizacijah, smo povprašali v beograjski gradbeni delovni organizaciji »Rad«, ki se

udeležuje delavskih športnih iger že od vsega začetka.

— O organiziranju iger, njihovem preveč poudarjenem manifestativnem značaju, vrednotenju športnih rezultatov, kar je bilo posebej opaziti v zadnjih letih, smo tudi mi imeli podobno mnenje kot sindikat, je rekel Djurdje Živković, vodja kadrovske službe v »Radu«, ki skrbi tudi za šport in rekreacijo. Igre spremlja preveč pompa in nepotrebnih stroškov, ne smemo pa pozabiti, da so bile glavna spodbuda delavcem za športno in rekreativno aktivnost.

»Rad« je, na primer, lani namenil okoli sto tisoč dinarjev za

skupne priprave ekip in financiranje delavskih športnih iger, kar ne predstavlja finančnega bremena za njihov dohodek, izostankov z dela pa tudi ni bilo, saj so delavci porabili za priprave in tekmovanja svoj letni dopust.

V »Radu«, ki je po športno rekreativni dejavnosti med prvimi v Srbiji, so potekala tekmovanja znotraj delovne organizacije skozi vse leto, sodelujejo pa tudi na občinskih tekmovanjih. Tu se aktivno ukvarja s športom okoli 600 delavcev. Za kolektiv z 8500 zaposlenimi, od katerih je večina iz Beograda, ki ima svoje objekte iz športne dvorane, to res ni veliko.

Piše: Zorica Bosnić-Vujadinović

športne igre so zelo priljubljena oblika medsebojnega zblíževanja in spoznavanja delavcev.

Delavci tega kolektiva menijo, da je treba igre tudi v bodoče ohraniti, seveda pa izvesti tudi vsa predtekmovanja po TOZD in delovnih organizacijah, in da je treba poleg športnih rezultatov vrednotiti tudi množično udeležbo. Tak pristop pa zahteva tudi spremembo pravil delavskih športnih iger, ki sedaj predvsem vrednotijo vrhunske rezultate. Tako se dogaja, da dobimo namesto množice delavcev, ki se ukvarjajo s športno rekreacijo, vrhunske športnike in profesionalce.

Po volilnih sejah občinskih svetov ZSS

Korak naprej v kolektivno delo

Volilne seje občinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije so pri kraju. Največ jih je bilo v prvi polovici minulega meseca. Resnici na ljubo pa moramo zapisati, da kljub številnim dogovorom, kako je treba pripraviti te seje in kaj storiti, da bodo občinski sveti in njihova predsedstva in drugi organi bolj učinkoviti, niso uspeli opraviti volilne seje v občinskih svetih Ljutomer in Metlika oziroma so morali zaradi nesklepnosti ponoviti.

Celovite analize o pripravah in poteku volilnih sej občinskih svetov še ni... Kaj kmalu bomo lahko našim bralcem »postregli« tudi s tem, vendarle se zdi, da lahko že zastavimo vsaj nekaj vprašanj sekretarju sekretariata predsedstva RS ZSS, Ivanu Godcu, o rezultatih volilnih sej in njihovih usmeritvah za delo v prihodnje.

— Kako ocenjujete priprave in potek letošnjih volilnih sej občinskih svetov Zveze sindikatov?

— Zdi se mi, da so priprave na te seje bile temeljiteše kot doslej, saj so se pričele že po prvi konferenci ZSS. Pravzaprav je celo lansko leto bilo v dobri meri namenjeno vprašanju, kako pritegniti k delu v sindikatu čim širši krog delavcev. Za vsebinske priprave občinskih volilnih sej pa so zelo pomembni občni zbori osnovnih organizacij ZS, ki so potekali v januarju in februarju. Poleg tega so bili v občinah organizirani številni posveti, seminarji in razprave o aktualnih nalogah Zveze sindikatov. Vidite torej, da je v pripravah na volilne seje sodeloval zelo širok krog ljudi. V številnih občinskih svetih, od koder imam ocene in podatke, velja, da je tokrat stekla zelo konkretna beseda o planiranju, o analizah gospodarjenja, o uresničevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja... Razumljivo smo takšno vsebinsko usmeritev spodbujali tudi v RS ZSS, vendar pa tokrat niso bila stališča ZSS samo verificirana v vseh samoupravnih okoljih in v občinskih svetih, temveč smo lahko na volilnih sejah tudi slišali vrsto predlogov za zelo konkretno akcijo. Razpravljali na sejah so konkretno govorili o posameznih

Ivan Godec

negativnih pojavih, o nesamoupravnem vedenju v nekaterih okoljih in še posebej tudi o pomankljivostih sindikata pri odpravljanju »žarišč« za negodovanje, nedelo...»

— Torej samozadovoljstva o opravljenem delu ni več?

»Ne bi smeli govoriti o samozadovoljstvu, ki naj bi veljalo, sodeč po vašem vprašanju za pretekle volilne seje; res pa je, da so prav volilne seje dokaz, da se več ni mogoče zadovoljiti z neke vrste delnim samozadovoljstvom, niti s površnim obravnavanjem vprašanj v posameznih okoljih in da prav sedanje seje zadolžujejo sindikalne organizacije in organe, da se lotevajo vseh vprašanj kritično in s potrebno mero političnega realizma.

Mislím, da so v tem smislu stekle tudi kadrovske priprave na volilne seje občinskih svetov Zveze sindikatov. Opravljene so bile spremembe v vodstvih občinskih svetov in zdi se mi prav, da povem, da so bili primeri, ko so bili nekateri člani svetov in predsedstev tudi odpoklicani s svojih političnih dolžnosti. Nekaj

tovarišev pa je bilo razrešenih funkcij zaradi bolezni ali novih dolžnosti. Če bomo tako nadaljevali, bomo hitreje dosegli večjo stopnjo odgovornosti članov Zveze sindikatov v njenih organih kot kolektivnih telesih. V nekaterih občinah pa so na volilnih sejah še posebej razpravljali o delegatskem sistemu in vlogi SZDL, kar nedvomno prispeva k demokratizaciji politike in h krepitvi fronte organiziranoosti.«

— Kako daleč smo s kolektivnim delom v ZSS?

»Deloma sem na to vprašanje že odgovoril. Po sedanjih podatkih je moč ugotoviti, da so v dvajsetih slovenskih občinskih svetih izvolili novega predsednika oziroma sekretarja. To je ena tretjina novih profesionalnih političnih sindikalnih delavcev v slovenskih sindikalnih občinskih svetih. V skladu s stališči I. konference ZSS so lahko predsedniki in sekretarji še enkrat izvoljeni. Računamo, da bodo pomembne kadrovske menjave tudi v prihodnjem letu, saj smo predvideli, da se bo postopno obnovil ves profesionalni sindikalni kader, kar je bržkone po

eni strani pomemben prispevek k demokratizaciji odnosov in h kolektivnemu delu, ki vključuje enoletni mandat sekretarja in zamenljivost kadrov; po drugi strani pa nam takšna politika, za kakršno smo se odločili na konferenci, omogoča tudi takšno postopnost kadrovskih sprememb, ki ne bo ogrozila kontinuitete dela sindikata oziroma njegovih organov.«

— Kakšno bo kolektivno delo v praksi?

»Ponekod so doslej dobro uresničevali funkcijo predsedstva občinskega sveta kot kolektivnega telesa, kar hkrati govori o tem, da so razčiščeni pojmi, kaj je kolektivna in kaj osebna odgovornost. Praksa kaže, da so se člani predsedstev občinskih svetov ZS pripravljali vse bolj angažirati pri delu. Problem pa je pogosto v tem, da so ti ljudje prebremenjeni s političnim in drugim delom v organizacijah združenega dela in še kje. Prepričan sem, da je funkcija in odgovornost članov predsedstva občinskega sveta ZS tako pomembna, da bi jih morali razbremeniti vseh drugih družbenopolitičnih funkcij. Če bo temu tako, bo lahko član predsedstva poleg svojega rednega dela v organizaciji združenega dela sprejel ustrezen delež dela in odgovornosti v skladu z delitvijo dela v občinskem svetu. To poudarjam posebej zato, ker mora vsak član predsedstva tvorno sodelovati v delu, ne more in ne sme odlagati svojega dela in odgovornosti na predsednika ali sekretarja občinskega sveta... Pa tudi ni dovolj, da člani predsedstva »pokrivajo« le okolje, v katerem živijo in delajo ali da so le razpravljali na sejah; opravljati morajo konkretno delo pri uresničevanju programa dela občinskega sveta. Sposobni morajo biti predstavljati občinski svet in njegova stališča v drugih družbenopolitičnih organizacijah, v medobčinskem svetu in v RS ZSS. Le na ta način se bo postopno uresničevala kolektivnost dela predsedstev. Zdajšnje kadrovske spremembe potrjujejo takšno usmeritev.

Marjan Horvat

Z volilne seje občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije v Celju

Zaostritev odgovornosti

Sindikati so s svojo aktivnostjo v Celju pripomogli k prenekateremu uspehu, vendar s celotnim delom še niso zadovoljni. Odrasla dobrega dela sindikata je tudi dobro samoupravljanje in uspešen razvoj delegatskega sistema. Delovno disciplino je treba v sindikatu zaostriti in nedejavno vodstvo zamenjati ali posameznike celo izključiti iz svojih vrst, bi bil kratak povzetek široke zasnove analize minulega dela ter razprav. STANETU MELETU so za leto dni podaljšali mandat za predsednika, ALBINU COCEJU pa za podpredsednika občinskega sindikalnega sveta, VILI KONČAN pa naj bi še dve leti ostal sekretar.

Z novim načinom dela v celjskem občinskem svetu ZSS, ki povezuje delo 306 osnovnih organizacij, je po mnenju STANETA MELETA dosežen velik napredek, katerega nadaljevanje zagotavlja novo vodstvo v nekaterih osnovnih organizacijah. V minulem obdobju, med obema volilnima sejama sicer v Celju niso zabeležili večjega čeprav še kako nujnega prestrukturiranja gospodarstva, prav tako niso uspeli povsem obrzdati velikih želja po zaposlovanju in zviševanju osebnih dohodkov; vendar ob tem ne gre zanemariti drugih uspehov, ki so v veliki meri pripomogli, da se lahko celjsko združeno delo uspešno spoprijema s stabilizacijo. Ta mora biti vtkana v vsakdanje življenje vseh delavcev. Zato pa je potrebno pripravljati takšne programe s primerljivimi cilji, ki jih je moč spremljati skozi vse leto. Sem sodi tudi planiranje, ki ne sme ostati domena samo planerjev, ali celo temeljiti na podjetniški miselnosti, ki se je v Celju še niso dokončno znebili.

Kritično so znova obravnavali boleznine in bolniški stalež. Analiza zadnjih deset let sicer uvršča Celje po odstotku boleznin na zadnja mesta v republiki, vendar ugotavljajo, da bolezninski dopusti v nekaterih gospodarskih vejah močno izstopajo. Celjsko gospodarstvo sicer res zvečine tvori kovinsko predelovalna industrija, kjer je tudi po

škodb, delovnih nesreč in invalidnosti največ, vendar po drugi strani ugotavljajo, da je za varstvo pri delu tako organizacijsko kot profesionalno dobro poskrbljeno. Do nesreč prihaja zvečine zaradi omalovaževanja zaščitnih sredstev in varnostnih predpisov. Zato bi moral sindikat v vsakem kolektivu sproti spremljati bolniški stalež in ugotavljati, koliko ta zažira v njihov dohodek. S prvim majem bodo v Celju ukiniteli prvo in drugostopenjsko zdravniško komisijo, ki je doslej določala čas trajanja bolezni. Ta odločitev bo odslej prepuščena zdravniku. Zaradi vse pogostejših primerov, da posamezni delavci izkoriščajo boleznino za umik z dela in se med »boleznijo« ukvarjajo z drugim delom, posamezne delovne organizacije znova oživljajo inšpekcijske službe. Prvi znaki kažejo, da skoraj polovica »bolnih« v resnici izrablja zaupanje kolektiva in bolezni za izgovore ter se v času »nezmožnosti za delo« mirno in javno ukvarja z bolj plačanim in celo težjim fizičnim delom, kot pa bi se, če bi ostali na delovnem mestu. Niso tudi redki primeri, da nekateri »bežijo« v bolniško tudi zato, ker je gospodarski položaj njihovega kolektiva letos slab, lanskoletna poprečja osebnih dohodkov pa mu zagotavljajo celo večji dohodek v »bolniški«, kot pa ob letošnjem rednem delu...

Kritično so ocenili tudi delo sindikata v celjski trgovini. Kot je znano, je tudi letos, kot že vrsto let, propadlo združevanje celjske trgovine, ki naj bi združena omogočala dinamičnejši razvoj in izločala monopoliziranje posameznih trgovskih organizacij. Ob tem so naglasili, da delavci znotraj teh organizacij tudi sami prispevajo k nestabilnosti trga, saj s svojo premajhno aktivnostjo, kot je bil to primer s premogom, ustvarjajo nezadovoljstva potrošnikov.

Janez Sever

Vojvodina: Kako z delavskimi športnimi igrami v prihodnje?

Nasprotujejo raznim »ijadam«

V Vojvodini ima delavska športna dejavnost oziroma rekreacija delovnih ljudi tradicijo, ki je stara že več kot dve desetletji. Po nekaterih podatkih v raznih tekmovanjih in v rekreaciji sodeluje v tej pokrajini približno sto trideset tisoč delavcev oziroma skoraj 20 odstotkov zaposlenih. Nosilci te dejavnosti so sindikat oziroma komisije za športno rekreacijo v raznih telesih organov sindikata — od pokrajine do osnovnih organizacij, organizatorji pa so ustrezna telesa v zvezi za telesno kulturo.

Delavske športne igre potekajo na raznih ravneh — od delovne organizacije do regije.

Vsako četrto leto potekajo olimpiade, to so pregledi delavskih športnih dosežkov. Prva olimpiada je bila leta 1975 v Novem Sadu, druga je bila leta 1979 v Pančevu, tretja pa bo leta 1983 v Sremski Mitrovici. Na njej sodelujejo prvaki osmih regij.

Ko gre za rekreacijo v Bečeju, moramo predvsem omeniti FADIP, saj se v tej tovarni, v kateri je zaposlenih 1600 delavcev, tretjina oziroma 500 delavcev redno ukvarja s športom. Če nekoliko pretiravamo, potem lahko rečemo, da so v občini delavske igre pravzaprav domače prvenstvo tovarne FADIP. Delovni ljudje te, v vsej državi znane de-

lovne organizacije kovinske industrije, sodelujejo na občinskih tekmovanjih v enajstih panogah z dvajsetimi ekipami. Vsako leto in to že polni dve desetletji.

Stevan Jakšič je kvalificirani strugar, šef oddelka za vzdrževanje. Zdaj je predsednik športne komisije in vodja rokometnega moštva. Z njegovim imenom je povezan tudi velik uspeh tovarne FADIP v zadnjih letih.

V petih disciplinah so bili v finalu na drugi delavski olimpiadi. Fantje v nogometu, kegljanju in streljanju, ženske pa v rokometu in pikadu. Morda bi s še enim primerom potrdili, da je FADIP

trdnjava delavskega športa v Pottisu. Lani so v regijskem finalu šestih občin — Ada, Senta, Čoka, Bečej, Kanjiža in Srbobran — Fadipovi športniki sodelovali v osmih disciplinah. Poleg prej omenjenih petih ekip so sodelovali še namiznoteniški igralci, šahisti in rokometiši. Vsi so tekmovali za nadaljnjo uvrstitev.

— Žal to ni uspelo vsem — pravi Jakšič. Največja težava je v tem, da v Bečeju ni dovolj športnih objektov. Zato ni naključje, da smo velik del regresa namenili za graditev športnega centra in to za pet let naprej. Vemo, da bomo imeli od tega samo koristi. Ko bo center zgrajen, se v naši delovni

Piše: Jožef Dj. Nadj

organizaciji s športom ne bo ukvarjalo samo petsto ljudi, ampak precej več.

Toliko o športu delavcev v tovarni FADIP. Pogovarjali smo se o nadaljnjem delu. V delavskem športu so dosegli vrhunske rezultate, vendar ali se zavedajo, da zabavni šport, športne igre, koristijo tudi proizvodnji. Treba ga je tako usmerjati, da šport ne bo

samo zabava, ampak tudi element za izboljšanje proizvodnje...

x x x

Tako je v večini občin in delovnih organizacij. Stališče pokrajinskega sveta Zveze sindikatov Vojvodine je, da dejavnost v čim večjem obsegu poteka v delovnih organizacijah in na ravni občine, regijskega tekmovanja pa bodo pripravili leta 1982, da bi na njih dobili udeležence za prihodnjo delavsko olimpiado, ki bo leta 1983. Poleg tega priporočajo, da se ne organizirajo razna srečanja (»ijade«) v okviru gospodarskih panog, ker to ne ustreza temeljnemu namenu rekreacije.

Vlado Janžič, izvršni sekretar predsedstva CK ZKJ za Delavsko enotnost

V mednarodni dejavnosti ima ZKJ samostojna in neodvisna stališča

Mednarodne razmere danes prav gotovo zaskrbljujejo vse napredno človeštvo. Dejstvo je, da smo prav v sedanjem obdobju priče vrsti zaostroitev, vojaškim spopadom in intervencijam, ki v nobenem primeru ne gredo v prid miru in popuščanja napetosti. Nasprotno, nastajajo nova žarišča, ki terjajo nenehno aktivnost in angažiranost sil, ki želijo mir in razorožitev, ki želijo varnost in ki se bojujejo tudi za drugačno mednarodno ekonomsko ureditev. Pri tem imajo eno odločujočih vlog prav neuvrščene dežele in med njimi tudi Jugoslavija.

O tem in posebej o mednarodni aktivnosti Jugoslavije ter ZKJ se je z Vladom Janžičem, izvršnim sekretarjem predsedstva CK ZKJ, pogovarjal glavni urednik DE. Dušan Gačnik.

— Mednarodni položaj je danes gotovo zapleten. Kako bi vi ocenili trenutne mednarodne razmere?

— Bržkone danes vsakdo, ki vsaj bežno spremlja mednarodne dogodke, lahko ugotovi, da je mednarodni položaj zelo poslabšan, da so mednarodni odnosi močno zaostreni in zapleteni.

Značilno za sedanje razmere je, da so velike sile v neizprosni tekmi za zagotovitev svojih vplivnih območij in prevlado v posameznih delih sveta. Prav zaradi tega srečujemo pojave in grožnje z orožjem, pa tudi druge oblike vmešavanja in intervencij v posameznih državah na različnih koncih zemljine oble.

Vse močnejši blokovski pristopi v mednarodnih odnosih hkrati pospešujejo oboroževalno tekmo, tako da je kopičenje vseh vrst orožja zavzelo zastrašujoč obseg. Posledice vsega tega pa se morda najbolj kažejo v počasnem reševanju ali pa celo v popolnem zastoju pri odpravljanju posameznih težkih žarišč v svetu (ponekod se odpirajo tudi nova), kot so na primer Bližnji vzhod, jug Afrike, ali jugovzhodna ali centralna Azija. Če k temu dodamo še zelo zaskrbljujoče mednarodne gospodarske odnose, potem je na dlani, da slika današnjega sveta resnično ni rožnata. To dejstvo seveda samo potrjuje, da proces popuščanja mednarodne napetosti že dalj časa ne daje otipljivejših rezultatov, na kar je že pred časom opozarjal naš predsednik, tovariš Tito, ko je dejal, da detant ne sme biti omejen samo na velike sile, temveč da mora postati univerzalen proces, ki se mora odraziti mnogo širše, kot zgolj v odnose med ZDA in SZ.

— Sedanji mednarodni položaj neposredno prizadeva tudi neuvrščene dežele!

— Povsem razumljivo je, da kriza in napetost v mednarodnih odnosih nista brez posledic za mnoge neuvrščene dežele. Sedanje stanje ogroža predvsem neodvisnost številnih neuvršenih dežel, saj so nekatere pod neposrednim pritiskom, tako glede vmešavanja v njihove notranje zadeve, nekatere pa tudi čutijo udarce vojnih

intervencij. Namen takšnih pritiskov je jasen, namreč predvsem ta, da bi se neuvrščene dežele pridružile politiki tega ali onega bloka in s tem zadreti ost vse večjemu vplivu gibanja neuvršenih dežel nasploh.

— Kako neuvrščeni odgovarjajo na te pritiske?

— Moje mnenje je, da so prisotne določene ovire za učinkovito aktiviranje gibanja neuvršenih v tej smeri. Te se izražajo v tem, da imajo nekatere neuvrščene dežele različne poglede na posamezne mednarodne dogodke oziroma krizna žarišča, ali z drugimi besedami, nimajo povsem enotnih stališč do posameznih vprašanj. Do teh razlik prihaja predvsem zaradi neenakega položaja posameznih neuvršenih dežel, njihove različne razvitosti, različnih družbenopolitičnih sistemov v posameznih neuvršenih deželah, pa tudi zaradi neenakih trenutnih interesov. Seveda se moramo s temi razlikami sprijazniti in jih upoštevati, ker so objektivno dane in so dolgoročne narave.

— Ali to pomeni, da je v krizi tudi gibanje neuvršenih?

— Ne, saj prevladuje tisto, kar jih združuje in več je skupnih točk zaradi katerih so se vključile v gibanje neuvršenih. Ti skupni cilji so: nevmešavanje v notranje zadeve drugih, pravica narodov do samostojnega razvoja in neodvisnega položaja, reševanje odprtih problemov po mirni poti in brez uporabe sile, borba za razorožitev, zavzemanje za posebna območja miru in spremembo obstoječih ter v bistvu nepravilnih in izkoriščevalskih mednarodnih gospodarskih odnosov itd.

Prav zaradi takih načel neuvrščene politike je gibanje neuvršenih doseglo veliko afirmacijo in postalo eno glavnih oporišč miru in borbe za popuščanje mednarodne napetosti. Prav v sedanjem težkem mednarodnem položaju kažejo načela in cilji politike neuvršenosti svojo življenjskost

in moč, kažejo poti in načine, kako iz sedanjih težav, in so ob enem realna alternativa nevarnim zaostroitvam.

Gibanje neuvršenih utrjuje tudi borbo vseh narodov za neodvisnost in njihovo pravico, da sami rešujejo svoje notranje probleme. Politika neuvršenosti jim omogoča, da se ne opredeljujejo za ta ali oni blok, marveč za mir, varnost, stabilnost sveta ter za svoj lastni napredek.

— Kje se to kaže konkretno?

— Konkretno se je to pokazalo na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov, še posebno, ko so razpravljali o Kampučiji, Iranu, Afganistanu, Zimbabveju in o boju proti izraelski agresivnosti na Bližnjem vzhodu in še bi lahko naštel.

— Pa vendar so neuvrščeni nenehno predmet zanimanja obeh blokov in velikih sil?

— To je res. Gibanje neuvršenih jim je v napoto, ker jim križa račune o blokovski delitvi sveta. Treba je vedeti, da so ga že ob nastanku prav velike sile precej podcenjevale, pozneje pa se je interes za to gibanje spremenil. To se ni zgodilo zaradi pomoči njegovemu razvoju, pač pa zato, ker je zanje postalo nevarno, ker se je vedno bolj širilo, ker je izrgalo mnoge dežele iz njihove prevlade in vplivov, ker se ni spoprijaznilo z blokovskimi računi in politiko takoimenovanih interesnih sfer, ker je razgaljalo blokovsko politiko in kazalo svetu drugačno, boljše, lepšo pravičnejšo pot v razvoju mednarodnih odnosov. In končno, ker je postalo izredno pomemben dejavnik mednarodnih odnosov, s katerim mora računati vsakdo.

— Nekateri velike sile so si uspeli v posameznih neuvršenih deželah zagotoviti svoje zagonovnike. Ali to ne ogroža enotnosti gibanja?

— Bili so poskusi, zlasti pred konferenco v Havani, in tudi na sami konferenci, da bi razbili gibanje, tako da bi ugotavljali, kdo je bolj revolucionaren, kdo manj in kdo je reakcionaren. Tako, v bistvu ideološko delitev neuvršenih so hoteli izkoristiti, da bi gibanje kot celoto ali pa vsaj posamezne dele, priključili k zagovarjanju enostranske blokovske politike. Od tod tudi ideja, da je naravni zaveznik gibanja neuvršenih Sovjetska zveza in dežele socialističnega tabora, sovražnik pa imperIALIZEM in dežele kapitalističnega sistema.

Seveda se je velika večina neuvršenih dežel uprla takemu pristopu in poudarila, da mora gibanje ostati tako antiimperialistični kot tudi zunajblokovski dejavnik. Edino tako lahko prispeva k miru, reševanju problemov, edino tako lahko ponudi alternativo mednarodni napetosti. To pa hkrati omogoča in razširja okvire za razvoj socializma v svetu, ki se v današnjih svetovnih razmerah lahko razvija in bogati le, če vlada mir, kajti vojna bi uničila svet in s tem tudi velike in napredne pridobitve človeštva.

— V Evropi so samo tri neuvrščene dežele. Ali to pomeni, da v Evropi neuvrščenost nima dovolj moči za hitrejšo napredovanje?

— Evropa, ki je najtežje občutila drugo svetovno vojno in potem še posledice hladne vojne, je v glavnem razdeljena na dva bloka. V njej je nakopičeno ogromno orožja in vojaških sil. Toda v Evropi so tudi nevtralne države, ki se z zanimanjem udeležujejo konferenc neuvršenih držav,

Črna gora: Kako z delavskimi športnimi igrami v prihodnje?

Skromni rezultati

Ob koncu lanskega leta in v začetku letošnjega si je sindikat prizadeval za vsebinsko in oblikovno preobrazbo delavskih športnih iger in drugih proizvodnih tekmovanj.

Ta akcija je postala nujna iz več razlogov: dosedanja tekmovanja niso več ustrezala osnovnim zahtevam iz resolucije osmega kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, ki poudarja, da je samo množična športna rekreacija pomemben dejavnik družbene reprodukcije in ima le-taka vzgojni, zdravstveni, družbenopolitični in obrambni pomen za delavce v združenem delu.

V praksi, v mnogih organizaci-

jah združenega dela, pa teh napotil niso tako razumeli.

O položaju v Črni gori pa je Vladeta Cvijović, član predsedstva Sveta Zveze sindikatov Črne gore, povedal naslednje:

»Težko je ugotoviti točno število vseh srečanj, proizvodnih tekmovanj in iger, čeprav po podatkih, ki jih ima Svet, lahko rečem, da jih redno poteka okoli dvajset. Vsa ta tekmovanja pa po vsebini lahko razdelimo v dve skupini. V prvo uvrščamo proizvodna tekmovanja (to so igre kovinarjev, gostincev, gozdarjev), v drugo pa spadajo tekmovanja delavcev-posameznih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, ki imajo predvsem

tekmovalni značaj. Tekmujejo najpogosteje v klasičnih disciplinah (najpogosteje v tako imenovanih malih športih: rokometu, košarki, odbojki in nekaterih atletskih disciplinah, v tenisu, šahu in streljanju).

Vsa ta srečanja pa spremljajo tudi pogovori, na katerih si delavci izmenjujejo izkušnje s področja samoupravne organiziranosti, organizacije dela, položaja organizacije združenega dela določene panoge v sistemu delitve dela, o poklicnih problemih delavcev in podobno.

Na seji predsedstva Sveta Zveze sindikatov Črne gore so opozorili na dve osnovni slabosti takih športnih srečanj. Najprej,

da delavske športne igre niso stalna in množična oblika športno rekreativne dejavnosti delavcev v organizacijah združenega dela in v krajih njihovega bivanja. Drugo pa je preveč izrazit tekmovalni značaj, ki posnema vrhunski športna tekmovanja, ki imajo za glavni cilj zmaga in osvojenih točk, ki prinašajo medali in čim večji uspeh. Taka tekmovanja ne organizacijske in finančne drage publikacije v več serijah in številnih razkošna propagandna sredstva. Na kratko poudarjajo manifestacijo, kot pa resnične rezultate in slučajno, da pod rekreativnih ali »igra-

včasih razumemo drage zabave, gostije, potovanja, skratka, »razkošje«.

Takim pojavom je sindikat vedno nasprotoval, še posebno pa letos, v letu ekonomske stabilizacije, ko dajemo ustalitenim prizadevanjem poseben pomen. S tem pa ni rečeno, da je sindikat proti delavskim športnim igram, nasprotno, zavzema se za njihov nadaljnji in hitrejši razvoj, da bi zajele vse večje število delavcev v pester izbor športno rekreativne dejavnosti, in to na delovnih mestih in v krajih bivanja delavcev.

Zato je zaključek sindikatov naslednji: športne igre po panogah naj se v bodoče ne organizi-

rajo po regijah, republikah ali na zvezni ravni, temveč v osnovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih in to v obliki občinskih tekmovanj. Delavske športne igre v občini naj bodo po obliki in po vsebini prikaz preteklega (v glavnem enoletnega) prizadevanja za čim množičnejšo in čimbolj pestro rekreativno aktivnost delavcev v osnovnih organizacijah in delovnih skupnostih. Predvsem pa naj bi jih očistili prevelike manifestativnosti, prevelikega tekmovalnega duha in posnemanja vrhunskih športnih tekmovanj ter negospodarskega ravnanja s sredstvi.«

S. Jovanović

ki v okviru svojih možnosti podpirajo politiko nevrščenosti. Zraven tega je v Evropi mnogo političnih strank in sil, denimo nekatere komunistične in socialistične partije, ki se v bistvu opredeljujejo za politiko in gibanje nevrščenih. In teh sil je vedno več, nekatere celo zahtevajo od svojih vlad, da bi le-te morale po poti politike nevrščenih. Skratka, tudi v Evropi si nevrščenost pridobiva vse večji ugled, še zlasti zdaj, v teh težkih mednarodnih okoliščinah, ko mnogi vidijo edini izhod v še večji dejavnosti gibanja nevrščenih.

— *Kako pa se ZKJ vključuje v mednarodno komunistično in delavsko gibanje?*

— ZKJ ima zelo razvito mednarodno sodelovanje in stike. Sodelujemo z več kot 120 komunističnimi, socialističnimi, social-demokratskimi in drugimi naprednimi in demokratičnimi gibanji.

To sodelovanje temelji na osnovah kot so: — enakopravnost in samostojnost vsake partije; — nevmešavanje v druge partije in gibanja; — pravica, da vsaka partija samostojno določa programe in pota razvoja socializma, tako kot ustreza njihovim socialnim, političnim in drugim pogojem; — odgovornost vsake partije svojemu delavskemu razredu in svojemu narodu; — pravica, da vsaka partija samostojno določa svojo notranjo in zunanjo politiko in stališča ter da — prostovoljno stopa v mednarodno sodelovanje in v skupne mednarodne aktivnosti.

ZKJ pa se je na čelu s tovaršem Titom v mednarodnem delavskem in komunističnem gibanju nenehno bojevala za ta načela in jih tudi v celoti spoštuje v praksi. Večina teh načel je bila osvojenih na Berlinski konferenci 1976. leta, kar pomeni, da so jih priznale vse evropske komunistične partije.

— *Kljub temu so opazne razlike med evropskimi komunističnimi partijami, še zlasti v odnosu do mednarodnih vprašanj.*

— Da. Tudi to je naravno. KP delujejo v različnih pogojih in različnih političnih razmerah. To je objektivno, zato so tudi razlike objektivne. To pa naj ne bi zmanjševalo medsebojne solidarnosti, stalnih razgovorov, izmenjave mnenj in ocen ter tudi skupnih aktivnosti pri tistih vprašanjih, ki so skupna in za katere se dogovorijo na osnovi soglasja vseh.

Da so prisotne razlike, zlasti v gledanjih na mednarodni položaj, oziroma bolje re-

čeno, na vzroke in izhode iz teh razmer, vpliva tudi dejstvo, da nekatere KP delujejo oziroma so na oblasti v deželah, ki so pripadnice enemu vojaškemu bloku, druge v kapitalističnih deželah, ki pripadajo drugemu vojaškemu bloku. To vsekakor vpliva na njihove opredelitve, še zlasti okrog aktualnih mednarodnih dogodkov. Toda te razlike so, kot rečeno, objektivne, in jih je treba upoštevati. Je pa seveda tudi mnogo vprašanj, do katerih so stališča KP, kot pravimo, istovetna, podobna itd., torej imajo tudi mnogo skupnega. Predvsem je to borba za preobrazbo družbe in razvoj socialističnih odnosov. Razlike seveda ne bi smele biti prepreka za prostovoljno in prijateljsko sodelovanje ter solidarnost med komunističnimi in delavskimi partijami.

— *Pa vendar smo priče medsebojnih napadov in obtoževanj.*

— Je pač tako, da slabosti iz preteklosti niso še povsem preživete. Še vedno obstajajo težnje in njihovi nosilci, ki mislijo, da je razvoj socializma mogoče samo po enem modelu, še vedno obstajajo dogmatske in druge sile, ki menijo, da se morata strategija in taktika KP oblikovati v enem centru, in ki trdijo, da različnost poti vodi k slabitvi, ne pa k bogatitvi razvoja socializma. To so realnosti in z njimi moramo računati, predvsem pa se aktivno boriti proti takim pojavom v komunističnem in delavskem gibanju.

V tej borbi je ZKJ dosledno postavljala zahtevo, da ima vsaka partija pravico do izbire samostojne in izvirne poti pri preobrazbi družbe in razvoju borbe za socialistične odnose. Spoštujemo načela, po katerih KP odgovarjajo za svojo dejavnost predvsem svojemu delavskemu razredu in svojemu narodu ter da svojo mednarodno solidarnost izpolnjujejo tako, da gradijo čim bolj stabilno socialistično družbo v svoji deželi ter da se ne vmešavajo v notranje zadeve drugih partij. Pri tem, kot sem že dejal, ne izključujemo koristnosti izmenjav izkušenj in mnenj. Toda, vsak naj se prostovoljno odloči za tisto, kar n jemu in s tem skupnemu boju delavskega razreda najbolj ustreza. Zato menim, da vsakršni pritiski pa tudi razni ideološki napadi in

kampanje škodijo naporom delavskega razreda za lepši in srečnejši jutri.

— *Ali so razlike, o katerih smo prej govorili, tudi vzrok, da se nedavno sklicane konference komunističnih partij Evrope mnoge ne bodo udeležile? Kot že vemo, se tudi ZKJ tega sestanka ne bo udeležila.*

— Te razlike v gledanjih na vzroke in izhode iz izostrenega mednarodnega položaja so verjetno same eden od razlogov, da se nekatere KP Evrope ne mislijo udeležiti sestanka, ki je sklican za 28. in 29. april v Parizu. Ni pa edini.

Kar zadeva ZKJ, bi na prvem mestu omenil našo oceno, da v sedanji mednarodni situaciji ni mogoče od tako enostransko zasnovane konference pričakovati dovolj konkretnih rezultatov v smeri popuščanja napetosti in razorožitve. Konferenca je namreč usmerjena tako, da na njej ni mogoče širše obravnavati in razčlenjevati vzrokov za nastale razmere. Gre za to, da vsaka poglobljena obravnava v sedanjem trenutku ne bi mogla mimo zadev, kot so: — vmešavanja — blokovsko rivalstvo — politika interesnih sfer — tekma v oboroževanju — ekonomske sankcije proti nekaterim deželam itd. Razprava o teh vprašanjih na konferenci pa bi pomenila v svojem bistvu poglobljanje razlik znotraj KP Evrope. Toda, iti mimo tega bi, po naši presoji, pomenilo zadovoljiti se le s propagandnimi učinki »primerno« napisanega in od vseh udeležencev sprejetega apela brez teženj in realnih predpostavk za vključitev širokih množic delavstva Evrope v borbo za mir, za popuščanje mednarodne napetosti in razorožitve.

Danes je bolj kot kdajkoli prej jasno, da je problem miru in razorožitve skrb vseh naprednih sil, ne glede na njihovo ideološko opredelitev. Torej tudi ni prav, da bi komunisti sami, mimo teh sil, razpravljali in sprejemali sklepe o borbi za razorožitve, mir, varnost in popuščanje mednarodne napetosti. Še več, če ne bi reševali teh vprašanj skupaj z drugimi naprednimi in demokratičnimi silami, bi se izpostavili nevarnosti izolacije in kritiki, da ne delujemo v korist resničnega popuščanja napetosti, sodelovanja in ustvarjanja pogojev za konkretne korake pri zaustavljanju oboroževalne tekme.

Iz tega je tudi moč razbrati, da bi udeležba ZKJ na tako ozko in enostransko postavljenem konceptu konference škodovala interesom in neodvisnemu položaju ZKJ, saj bi nas oddaljila od ostalih naprednih in demokratičnih sil, s katerimi sodelujemo v borbi za popuščanje napetosti in razorožitve. ZKJ ima o teh vprašanjih svoja samostojna in neodvisna stališča, ki izhajajo iz temeljev naše nevrščene politike, in se torej razlikujejo od pristopov nekaterih partij v državah, ki pripadajo vojnoblokovski delitvi.

Vendar je treba dodati, da je ZKJ bila pripravljena na pogovore o koristnosti konference in o morebitni razširitvi njene vsebinskega koncepta in tudi na razširitev glede udeležencev sestanka. Toda organizatorji so razpravo o teh vprašanjih presekali in sklicali konferenco, kljub pripombam nekaterih partij. V takih pogojih sklica konference je bila seveda naša odločitev o neudeležbi še bolj upravičena.

— *V teh zapletenih mednarodnih razmerah so zato še posebej pomembne široke in temeljite priprave na Madridski sestanku o varnosti in sodelovanju v Evropi.*

— Splošno poslabšanje mednarodnega položaja je pripeljalo tudi do določenih napetosti in zaostrenj v Evropi. Priča smo novi oboroževalni tekmi oziroma kopičenju orožja in vojaških sil na našem kontinentu. Tak razvoj nas zaskrbljuje, saj ogroža pozitivne dosežke, do katerih je prišlo v Evropi v času helsinške konference in po njej. Zato je tudi za Evropo detant, to je popuščanje napetosti, edini izhod. Prišel je tak časa, da je treba zelo aktivno delovati, da bi se odnosi v Evropi spet obrnili na bolje. Sestanek v Madridu bi moral prav k temu prispevati svoj delež. Zato so zelo važne vsestranske priprave Madridskega sestanka, kajti njegov neuspeh bo pomenil nov in težak udarec odnosom, varnosti in sodelovanju v Evropi.

Jugoslavija si zato prizadeva razvijati takšno mednarodno aktivnost, ki bo prispevala k ustvarjanju pogojev za uspeh Madridskega sestanka. To se kaže predvsem v razvoju bilateralnih odnosov, pa tudi v aktivnosti med nevtralnimi in nevrščenimi državami. V tej smeri pa delujejo tudi naše družbenopolitične organizacije, ZK, SZDL, ZSMS, ZZB NOV in zveza sindikatov. Le-te lahko v povezavi z drugimi naprednimi in demokratičnimi silami v Evropi prav tako v mnogočem pripomorejo k ustvarjanju ugodnega vzdušja, ki odpira poti popuščanja, miru, razorožitve, varnosti in sodelovanja.

Kosovo: Kako z delavskimi športnimi igrami v prihodnje?

Most zблиževanja in prijateljstva

Delavske športne igre imajo na Kosovu dolgo tradicijo. Vsako leto sodeluje na teh igrah vsak deseti delavec. Zaradi pomembnosti iger je predsedstvo Sveta sindikatov Kosova ustanovilo odbor za telesno kulturo in rekreacijo delavcev.

Da bi se podrobneje seznanili z delavskimi športnimi igrami na Kosovu, smo se napotili k najstarejšemu članu kolektiva Salihu Salihi, sicer članu predsedstva Zveze sindikatov Kosova. Med drugim nam je dejal, da imajo delavske športne igre globoke korenine na Kosovu, prve pa so bile v Trepči, največjem delovnem kolektivu. Sicer pa vam lahko povem, da so zbujele veliko zanimanje pri delavcih in so

bile most zблиževanja in negovanja tradicij naše revolucije, predvsem pa razvijanja bratstva in enotnosti, kot tudi skupnosti naših narodov in narodnosti. Igre so potekale na ravni republike in pokrajine. Zato so imele tudi večji pomen, saj so zблиževale delavce iz posameznih krajev in območij republike pa tudi vse države.

Sedanji predsednik odbora za telesno kulturo in rekreacijo delavcev Murat Sadiku pravi, da je predsedstvo za namenoma, da bi uspešno uresničevali cilje in naloge v razvoju telesne kulture in rekreacije delavcev, ustanovilo ta odbor. Njegova poveljavna naloga je, da spremlja in analizira razvoj telesne kulture in rekrea-

cije v združenem delu, z eno besedo, da spodbuja množičnost, da koordinira delo in dejavnost na področju športa s spodbujanjem raznih oblik, še zlasti pa mora spremljati tekmovanje, ki potekajo na ravni pokrajine. Da bi igre potekale čim bolj organizirano in to skozi vse leto, smo pripravili pravilnik pa tudi pozicije tekmovanj o srečanjih »OZD Kosova«. Posebej moram poudariti, da se je zlasti povečala zavest pri vseh delovnih ljudeh o pomenu delavskih športnih iger, kar se posebej izraža prek udeležbe delovnih ljudi v ustvarjanju materialne baze, vlaganja sredstev prek samoprispevkov in prostovoljnega dela pri graditvi objektov za športno rekreacijo. V mnogih organizacijah združ-

nega dela so ustanovili športna društva, klube in aktive, v katerih sodeluje več deset tisoč delavcev.

V zadnjih letih so na Kosovu v sedmih večjih mestih zgradili velike dvorane za šport in rekreacijo mladine in delavcev. Tudi to je eden izmed razlogov, da delavci kažejo vse večje zanimanje za ukvarjanje s športom. V mnogih organizacijah združenega dela so navezali tesno sodelovanje med sindikatom in organizacijo za telesno kulturo.

Za večjo množičnost pa bi morali po besedah Murata Sadika še bolj razvijati sodelovanje s SIS za telesno kulturo in za oddih in rekreacijo delavcev. Na tem po-

Piše: Tomislav Kadić

dročju smo sicer dosegli kako- vost in množičnost, vendar s tem ne smemo biti zadovoljni. Odločno se moramo zavzemati, da bo telesna kultura še bolj v združenem delu, krajevnih skupnostih, torej tam, kjer delovni ljudje in občani živijo in delajo. Obenem moramo nenehno vplivati na samoupravne interesne skupnosti, da bodo izločale več sredstev za to vrsto športne dejavnosti in ne samo za kakovosten šport.

Na koncu je Murat Sadiku pozval organizacije za telesno kulturo, da še bolj organizirajo raznovrstno dejavnost. Poudaril je, da morajo biti nosilke razvoja telesne kulture, ki jo je treba še bolj razširiti v delovnih organizacijah. — Sindikat se bo po svoje še bolj zavzemal za to, da bi igre resnično zbujele interes pri delovnih ljudeh in da bi spodbujale ustvarjalnost. Igram bomo pomagali tudi v materialnem pogledu, kot smo to vsako leto doslej. Zavzeli se bomo za to, da bi v delovnih organizacijah ustanovili koordinacijska telesa, ki bi vplivala na večjo organiziranost in množičnost. Sicer pa so igre že doslej povsem upravičile svoj obstoj — je na koncu poudaril Murat Sadiku.

Lirske bone denarnega zavoda Slovenije, od junija do septembra 1944, so kljub pomanjkanju materiala in tehnologije v Triglavski tiskarni 11 A prav mojstrsko izdelali. Tudi Tržačani se jih še v vojnem času niso branili.

Razstava inovacijske dejavnosti med NOB je predvsem spodbuda

Partizanski mojstri niso potrebovali licenc

Fotografije: Foto klub Ljubljanska banka, tekst: Ciril Brajer

Propagandno radijsko postajo Kričič so že leta 1941 sestavili v ljubljanski ilegalni radijski delavnici.

Preteklost je še vedno dobra šola

Dušan Marinšek se je že med NOB ukvarjal z inovacijsko dejavnostjo. Formiral je inženirsko brigado, ki je usposobila porušene prometne zveze za končni prodor partizanske vojske. Po vojni je več kot 10 let skrbel za tehnične vede pri skladu Borisa Kidriča in zdaj si v Ljubljanski banki prizadeva, da bi gospodarstvo uresničilo čim več inovacijskih predlogov:

za glavo, vsak hitro potuhta, kako jo bo celo izvlekel...

Tudi danes je tak čas, da se moramo vsi kar najbolj potruditi in prispevati k trdnemu gospodarskemu položaju naše družbe. Z razvojem in napredkom si postavljamo nove cilje, ustvarjamo nove potrebe in vse to terja ne le napor, ampak tudi znanje, predvsem domače. Razstavo smo v Ljubljanski banki pripravili skupaj z Raziskovalno skupnostjo Slovenije prav z namenom, da bi se spomnili pomena tega področja takrat, in se zavedli tega pomena danes.

»Že takrat smo pripravili razstavo dosežkov domačega znanja z namenom, da bi jih začeli ceniti, kot zaslužijo. Četrta, ki jo prikazujemo zdaj v stolpnici Iskre, sega v preteklost, v čas, ko smo znali iz nič ustvariti mnogo tega, kar so potrebovali borci, bolnišnice, ilegalne tehnike... Z razstavo smo skušali dokazati, da za iznajdljivost, pogum in dobro voljo ne sme biti nepremagljivih preprek.

Tega se danes, v neprimerljivo boljših pogojih, premalo zavedamo. Saj inovacijskih predlogov je precej, čeprav še ne dovolj, izkoristiti pa jih znamo kaj malo. Ne bi smeli zmigovati z glavo, da je bil takrat pač čas, ki je terjal največje napore, vztrajnost in iznajdljivost, da kadar gre

Med gosti, ki jim je Dušan Marinšek, »duša« razstave inovacij v NOB, pokazal najzanimivejše zamisli in izdelke partizanskih inovatorjev, je bil tudi Vinko Hafner, predsednik RS ZSS.

V izredno težkih pogojih boja so partizani vsako zavezniško pomoč težko pričakovali. Zavezniški letalci so jim jo metali v kovinskih kontejnerjih s padali. Spretni so prav vsako vlakno padala s pridom porabili — kontejnerji so prišli prav partizanskim bolnišnicam, kjer so jih predelali v razkuževalne posode, pa tudi kuharji so jih bili veseli. Iz jermenov so izdelovali nosila in pozimi sanke za prevažanje ranjenec ali tovora, iz vrvi padala pa so spretne roke iznajdljivih mojstrov znale splesti kar trpežno obuvalo.

Vsak izdelek inovacija

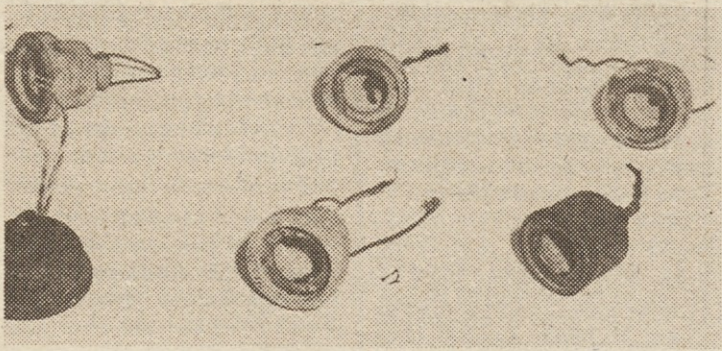
Podpolkovnik Jože Rački je bil organizator partizanskih delavnic v Beli krajini in na Notranjskem:

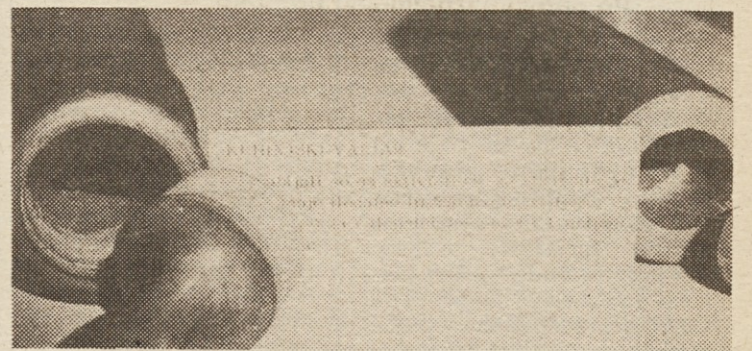
»Noč in dan so pela kovaška kladiiva, imeli smo mehanične, ključavničarske delavnice... imeli smo skoraj vse, le orožarne so ostale v okrilju glavnega štaba. Materiala ni bilo skoraj nobenega, orodja prav tako malo. Saj res ni bil nov izum, kako se krivijo smuč, v tistih pogojih pa je bila vsaka krivina inovacija. Počasi smo se naučili, da lahko uporabimo prav vsako vlakno padala, vsak kos železa, vsak jermen. Spomnim se, da so naši livarji talili aluminij v svinjskem kotlu — res, vsak izdelek je imel takrat obeležje inovacije, pa naj je šlo za surovino ali tehnološki postopek in vsak delavec v partizanski delavnici pa tudi večina borcev, vsi so bili inovatorji. Na pobudo Borisa Kidriča je bila menda prva razstava inovacij pri

nas marca 1945 v Črnomlju, ko so mojstri prikazali izdelke svoje iznajdljivosti in spretnih rok.

Ko danes toliko razpravljamo o vrednotenju in nagrajevanju inovatorstva, se včasih spomnim na naš razpis za zaščitni znak partizanskih delavnic: prva nagrada je bila klobasa, druga skatlica cigaret in tretja 10 cigaret.

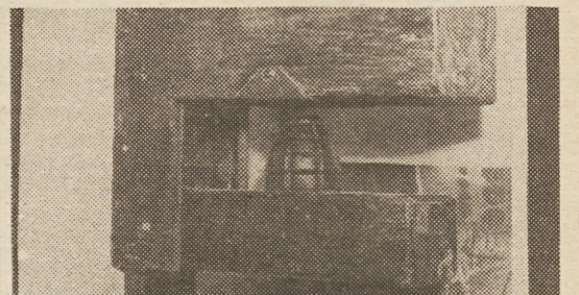
Elektro materiala ni bilo, luč pa so na osvobojenem ozemlju potrebovali — tudi bukov les je bil dober za stikala in grla žarnic, ki so jih iznajdljivi mojstri napravili v Črnomlju.

Aktivisti OF so skušali pošto in ilegalno literaturo skrivaj prenašati na vse mogoče načine. Tudi izvoljen kuhinjski valjar je bil dobro skrivališče.

Če bi obrnili fotografijo na glavo, bi videli naslovno domobranskega časopisa. Ko so ga tiskali, prav gotovo niso domnevali, kako prav bo prišel našim borcem. Papirja je v partizanskih enotah vedno primanjkovalo, pa so ta časopis lahko uporabili poleti za cigaretni papir, pozimi pa so lahko iz njega skrojili prav tople srajce

Orožarji 3. bataljona Soškega odreda so leta 1942 potuhitali res enostavno, a nič manj učinkovito napravo za dezaktiviranje bomb.

SOP KRŠKO

specializirano podjetje za industrijsko opremo

TOZD OPREMA
Krško
Cesta krških žrtev 141
Telefon (068) 71 115
Telex 33 764

PE Inženirski biro Ljubljana

Riharjeva 26
Telefon (061) 64 791
Telex 31 683
Ižanska 2 a Ljubljana
Telefon (061) 23 013

Inženiring za industrijsko opremo: za površinsko zaščito v industriji, aparate za razmaščevanje v tri- in perklorotilenu TRIMATIK. Tunele za predobdelavo, kabine in komore za lakiranje vseh vrst. Konvekcijske in infra peči za sušenje in pečenje lakov. Ventilacije v industriji, odpraševanje in ekshavstiranje škodljivih par in plinov. Notranji transport v lakirnicah. Inženiring opreme za čiščenje komunalnih in industrijskih odpadkov. Inženiring opreme za pripravo pitne vode.

TOZD STORITVE
Krško

Gasilska 3
Telefon (068) 71 291, 71 292
Telex 33 764 YU SOP

PE Slikopleskarstvo

DEMIT fasade in druge plastične fasade, slikopleskarska in crkoslikarska dela, vsa antikorozijska zaščita

PE Steklarstvo

dobava in vgradnja vseh termoizolacijskih stekel, montaža avtomatskih vrat, načrtovanje in montaža varnostnega (kaljenega stekla), klasične zasteklitve, brušenje, graviranje in rezanje stekla, izdelava ogledal in okvirjev

TOZD IKON

Kostanjevica na Krki

Malence 3
Telefon (068) 85 548

TOZD KLEPAR

Krško
Gasilska 3
Telefon (068) 71 506

Izdelovanje modularnih filtrov po licenci Moldow, zaključna dela v gradbeništvu in obrtniške storitve.

PE Inženirski biro Zagreb

Siget 18
Telefon (041) 526 427

Inženiring pnevmatsko-transportnih naprav za lesno in kovinsko industrijo, livarstvo in kamnolome.

ZA PRAZNIK DELOVNIH LJUDI
ISKRENO ČESTITAMO!

IGM »SAVA« KRŠKO
Cesta Krških žrtev 59
KRŠKO

Izdeluje za gradbeništvo: opažno betonske plošče za stropne vse dimenzij in koristne obežbe po projektu. Betonske zidakke modularnih dimenzij debeline 7, 20, 25 in 30 cm. Betonske robnike za cestogradnjo in vrtove. Razne tlakovalne in travne plošče in mejnike. Opažno betonske plohe za ročno montažo stropov. Razne betonske elemente po posebnih naročilih. Prane gramozne frakcije, pesek za malto in omete, kamen.

Izdeluje za elektrogospodarstvo: betonske podstavke »Univerzal« za sanacijo in novogradnjo lesenih daljnovodov. Betonske montažne trafopostaje za »Rade Končar« in »IMP«. Betonske ozemljitvene jaške itd.

PROJEKTIRA: izdelava vseh vrst urbanistične in investicijske tehnične dokumentacije. Gradbeni nadzor.

CESTE: vzdrževanje, rekonstrukcija, modernizacija in novogradnja lokalnih in občinskih cest.

zavarovalna skupnost triglav in sodelo Ljubljana
OBMOČNA SKUPNOST KRŠKO

**SO KRŠKO
OBČ. KONFERENCE
ZKS, SZDL, ZSMS,
OBČ. SINDIKALNI
SVET, OBČINSKI
ODBOR ZZB NOV**

AGROKOMBINAT KRŠKO
PROIZVODNO IN TRGOVSKO PODJETJE

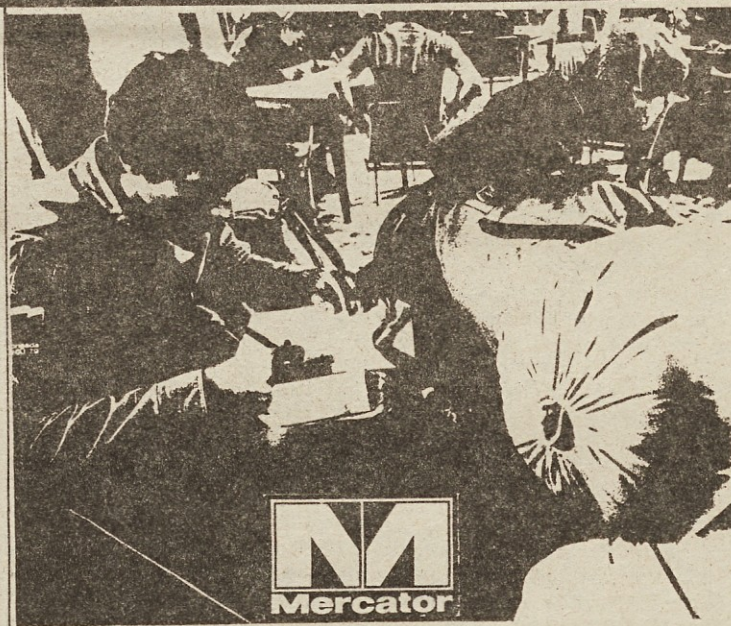
novoles

**TOZD SPLOŠNO MIZARSTVO
BOR, Krško**

Po naročilu izdelujemo notranjo pohištveno opremo za šole, vrtce, trgovine, hotele in druge objekte.

TOZD LIPA, Kostanjevica

Izdelujemo stavbno pohištvo (okna, vrata, predelne stene, stenske in stropne obloge) za stanovanjsko izgradnjo in objekte splošnega družbenega pomena.

mercator / preskrba krško

trgovsko podjetje na debelo in drobno.

**ČESTITA VSEM
DELOVNIM LJUDEM
ZA 1. MAJ**

Ljubljanska banka

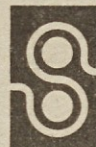
temeljna posavska banka Krško
s stanovanjsko-poslovno enoto Krško
ter ekspoziuro Brežice, Sevnica in
agencijo Senovo

*čestitamo vsem poslovnim
strankam in drugim
delovnim ljudem za praznik*

LB temeljna posavska banka Krško je pravi naslov za denarne zadeve vseh članic – ustanoviteljic te banke pa tudi za vse občane Posavja. Zaupajte ji in sodelujte z njo!

TOVARNA CELULOZE
IN PAPIRJA

djuro salaj

KRŠKO

Obisk pri družini, ki se je iz barak preselila na boljše

Avdo: »Delo je vse. Če ga ni, se počutim slabo.«

Pravijo, da ima vsak človek svojo zgodbo. Saj ni pomembno, ali je velika ali majhna. Lepo pa je, če je zgodba »polna«, prista... bogata z razmišljanjem, četudi se je odvijala preprosto. Sicer pa, kaj je v življenju »preprosto«?

Za Abdulaha Mulalića ni bilo prav nič preprosto, ko je z oseminajstimi leti odšel iz rodne Bužima pri Bihaču »v svet«. Vprašanje, ali bo močno pogrešal domačijske zelene pašnike in vitki minaret z zeleno streho, je bilo treba odriniti na stran in odgovor prepustiti muhavosti usode. Huje je pritiskalo ono drugo, kako bo »tam«, v Sloveniji. Sorodniki in prijatelji so sicer vedeli povedati, da dela ne manjka in da je tudi zaslužek dober... Delo. Za Avda, kakor mu pravijo že od malega, mu rečejo sodelavci zdaj in mu bomo tudi mi rekli v naši zgodbi, je bilo

najde kakšna baraka. Če druge ne, pa na gradbišču.

»Nisem bil vedno v barakah. V Mengšu sem nekaj časa stanoval pri zasebnem obrtniku. Imel sem sobo. V prostem času sem pomagal pri delu, opravil kakšno vožnjo, popravil okvare na strojih. Dobro se mu je zdelo in mi sobe sploh ni zaračunal. Potem sva se razšla. Ponudil mi je stanovanje, če se zaposlim pri njem. Ko sem vse premislil, sem raje ostal zvest OZD Slovenija ceste, kjer delam že od vsega začetka. Mislim, da imam kot delavec drugačen položaj, kakor če bi delal pri zasebniku.«

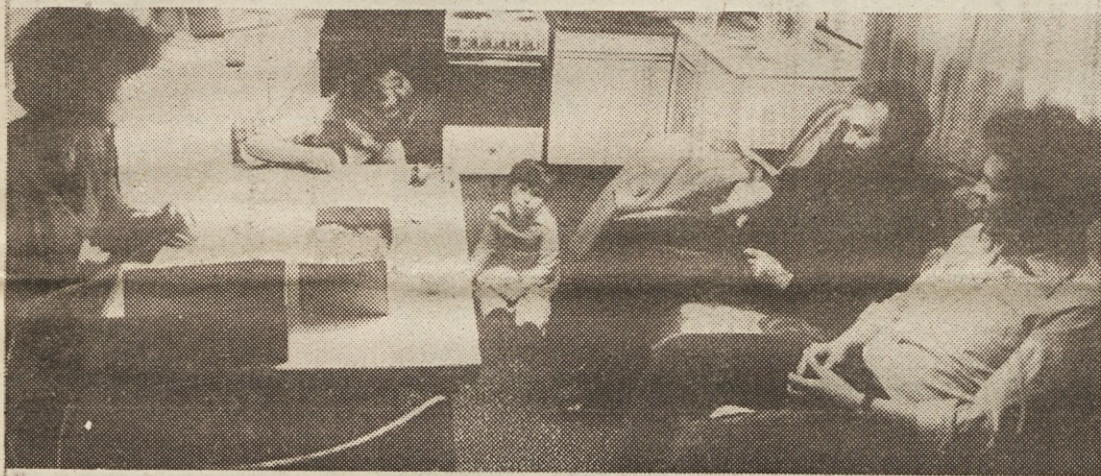
Odločitev je bilo treba tudi plačati. Avdo se je z družino znašel v baraki na Tomačevski cesti.

Slovenija ceste so imele tam nekaj barak za svoje delavce. Bil je izhod za silo, vendar boljše kot nič. Ko sva se z Jelo poročila, sva le imela dom, četudi zasilen.

dela kar moč veliko. Pridejo dnevi, ko zaradi slabega vremena ne delamo. Takrat ni dobro. Ne počutim se dobro. No, če bi moral hoditi še na kakšne sestanke, ne vem, kako bi bilo. In še nekaj me moti... Med mojo odsotnostjo bi kdo drug delal z mojim buldožerjem, ki ima 500 konj, požre 50 litrov nafte in smo zanj plačali 800 milijonov. Dobro je treba paziti nanj, da se dobro »počuti«. Sebi že zaupam, za kakšnega priložnostnega »namestnika« pa nisem docela prepričan...«

Avdo je ponosen na to, da je buldožerist, zato nas je zanimal odgovor na vprašanje, če je delo težko.

»Zdaj se je tehnika že precej izpopolnila, tako da je upravljanje z vozilom enostavno in lahko. Z malim prstom lahko premikam ročico. Tudi kabina je dobro izolirana, tako da pozimi ni težav, le

»Danes ne morem delati zaradi vlažne podlage«, pravi Avdo. »Tako sem lahko z otrokoma ves dan in ne samo zvečer ali v nedeljo.«

delo vedno začetek vsega razmišljanja in tistega, čemur največkrat pravimo »planiranje«.

Doma ni bilo dela — torej odrinimo v svet! Odločitev za prelomni korak je bila toliko lažja, ker je tok zdomarskega preseljevanja iz Krajine že od nekdaj močan. Najmočnejše teče na severozahod, proti Sloveniji.

»V vojsko mi ni bilo treba zaradi zvitega stopala, zato sem si lahko že tako zgodaj poiskal zaposlitev. Prišel sem pred šestnajstimi leti na gradbišče brniškega letališča. Bil sem samo delavec... No, še preden je minilo leto, sem naredil tečaj za poklicnega strojnika v težki mehanizaciji. Po domače bi rekel, da sem buldožerist.«

Avdo je visok in krepak, odmerjenih, vendar ne nerodnih kretenj. Do otrok, ki se igrata in motata okoli njega, skuša biti strog, vendar ne more skriti, da mu pomenita veliko več kot predmet očetovskih vzgojnih metod.

»Avdo, z jezikom nimate težav. Je bilo vedno tako?« Priznanje mu godi, nasmeh razkriva čustva...

»V začetku sem mislil, da bo šlo težko. Potem se je kar hitro »odprlo«. Računati moraš s tem, da sem na delovnem mestu že vsa leta največ v družbi z rojaki. Pri njih je slovensčine pač ne bi mogel naučiti...«

Sicer je pa s slovensčino tako: veliko mojih Krajišnikov se pritožuje, da je težka. Če se potrudiš, ni nič težkega.«

Počasi je prišlo na dan, da Avdo z delom ni imel ne vem kako hudih težav (mislimo na to, ali ga bo dobil ali ne), vendar je bilo vse kaj drugega s stanovanjem. Tolažil se je pač s tem, da se za gradbenega delavca vedno

Tudi moja žena je Bosanka, iz okolice Banja Luke. Deset let je mlajša od mene in je tudi toliko manj v Sloveniji. Najprej je bila kuharica v menzi Slovenija cest. Tam sva se spoznala in »zvezala«. Potem je zaradi težkega dela raje odšla v Iskro. To se mi zdi boljše, ker mi ni vseeno, če bi zaradi težkega dela trpelo njeno zdravje...«

Razmišljamo o kombinaciji — delo in baraka. Kako se počuti delavec v »drugačni« okolici in kako ta okolica gleda nanj?

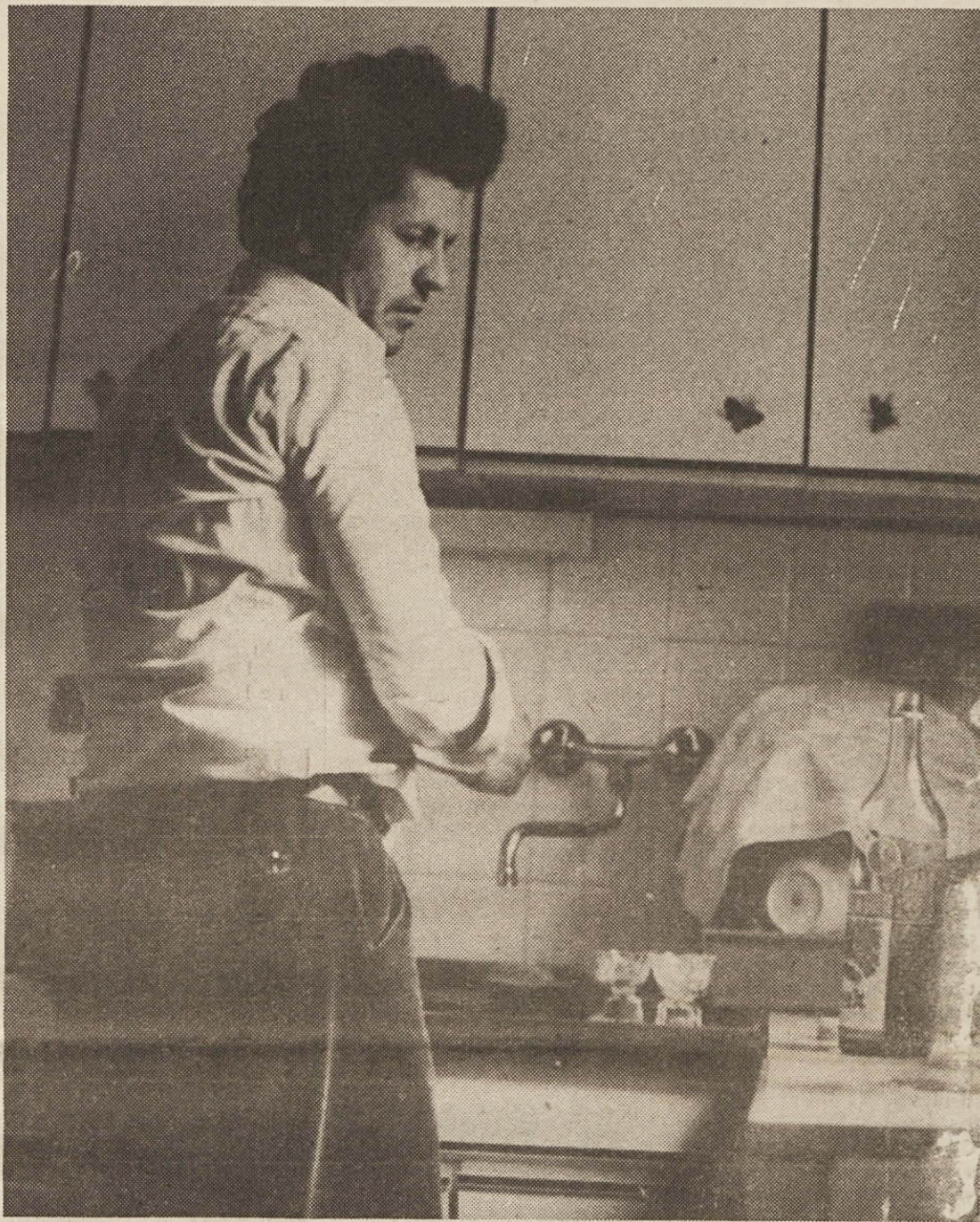
»Nikoli nisem imel občutka, da bi me kdo gledal po strani, ker sem bil dober in zanesljiv delavec. Ne, v samoupravnih organih ali sindikatu nisem nikoli delal, vendar ne zato, ker me ne bi zanimalo. Veš kako je? Pri nas gradbincih je tako, če je treba in je tudi vreme v redu, »potegnemo« z delom tudi do enajst ur. Rad bi ustvaril za družino kaj boljšega, zato sem vesel, če je

poleti nekaj zaradi vročine... Vendar je nekaj drugega: zaradi močnih tresljajev — še posebej, kadar naletiš na skalnat teren — ti ledvice »padajo ven«. Mislim, da je 25 let največ, kar lahko zdržiš. Potem si bo treba najti lažje delo. Upam, da bo to pri Slovenija ceste, kjer sem »doma«.

Drugače imam delo rad. Delam v dobri ekipi, ki je »zagrabila«, da je kaj, ko smo dobili nov, stimulativen način nagrajevanja. Dobro je, če se delavci med sabo razumejo.

Nikar ne mislite, da je upravljanje buldožerja brez nevarnosti! Ko smo gradili Partizanko (cesto med Semičem in Črmošnjicami na Dolenjskem), me je na strmem delu hriba pri odrivanju zemlje zaneslo navzdol za nekaj metrov. Če me ne bi ustavila skala, bi midva — buldožer in jaz — zgrmela v globo!«

»Slišiš, Avdo, delo s tako dragocnim strojem je zelo odgo-

Avdo je najprej pomil kozarce in natočil vinjak. Da bo pogovor boljše stekel

vorno. Kako imate pri vas urejeno to z odgovornostjo? Je to upoštevano pri plači ali greš na disciplinsko, če je kaj narobe zaradi malomarnosti ali česa podobnega?«

Priznam, po tem vprašanju sem v Avdovih očeh videl izraz, ki sem ga malokdaj srečal...

»Da bi šel na disciplinsko zaradi malomarnosti? To se ne more zgoditi!«

»Zakaj?«

»Saj bi potem vendar ostal brez dela, če bi bilo z mojim buldožerjem kaj narobe! Ne, ne, takih vprašanj pa ni treba zastavljati...«

Med pogovorom sta se okoli naju ves čas sukala triletni Amir in šestletna Elvira. Oče je z njima ves čas govoril slovensko. »Otroka mi veliko pomenita. Hčerka je opravila malo šolo. Poglej, kako lepe risbe je napravila! Amir je malo slabe volje,

ker pogreša svoje prijatelje iz otroškega vrtca.

Da. Januarja smo se iz tomačevskih barak preselili v novo majhno naselje v Črnučah, na Cesto v Pečale. Življenje se je spremenilo. Zdaj imamo eno in pol sobno stanovanje. Če bi bilo malo večje, bi ga kupil, tako pa...«

Potem Avdo pove, da z ženo že več let varčujeva za stanovanje. Želela sta si, da bi naposled s kreditom prišla do svoje hiše ali stanovanja.

»Malo bova še počakala in varčevala... Sedanja rešitev je v primeri z barakami zelo dobra, toda otroka bosta rasla in rad bi jima zagotovil kaj več, kot samo minimum.«

Žal nam je bilo, ker smo našli doma samo Avda in ne tudi njegove žene.

»Tako je, tudi mene ne bi našel, če ne bi bilo danes slabše vreme in ne moremo delati.

Otroka nista v vrtcu, tako da je še velika sreča, ker stanuje pri nas žena sestra Milanija, ki tudi dela v Iskri. Z ženo delata v različnih izmenah, tako da je lahko vedno ena pri otrocih. Vidiš, pomagamo si pač, kot znamo... Če ne bi bilo tako, bi morala žena pustiti službo, kar bi nam podrlo vse načrte. Tako je zdaj v redu, in če ne bo slabše, bova z ženo, z najinima plačama (žena okoli 5000 in jaz z nadurami okoli 14.000) lahko počasi uresničevala načrte.«

»Avdo, kaj si najbolj želita?«

»Svojo hišo, da bo tudi za otroka bolje, ko bosta večja! Potem je seveda tudi želja, da bi jima bilo v šoli dobro in bi nekaj postala. Skrbi me samo to, če bom imel dovolj dela. Zdaj nekaj na veliko govore o stabilizaciji in o tem, da bo gradbeništvo prvo čutilo, če bo manj denarja za nove gradnje. Potem bo za mene težko, ker bom moral pustiti svoj buldožer, in je vprašanje, kako bom pri kakšnem drugem delu dobil vse tisto, kar moja družina potrebuje.«

Zdaj mu je bila v očeh rahla senca skrbi. Vendar ne pretirano izražena, saj je Avdo ves čas pogovora stal trdno »na tleh«. Zavedal se je, da je dober delavec in takim se prav gotovo ni bati za svojo usodo.

»Letos januarja smo prišli iz barake v novo stanovanje. Moja žena je rojena januarja in tudi oba otroka sta prišla na svet januarja. Po vsem tem bi lahko rekel, da je januar za mene srečen mesec!«

Drugače nam pač ni preostalo, da smo mu rekli: »Avdo, drži se in še veliko januarjev!«

Igo Tratnik

Del novega naselja za nekdanje tomačevske »barakarje« v Črnučah: otroci pač najdejo prostor za igro z žogo

Amir in Elvira sta ponosna, da imata album s slikami — ko »sta bila še majhna«

Foto: A. Agnič

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 14. maja 1980 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnicu: PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade so: prva nagrada 800 din, dve nagradi po 500 din, tri nagrade po 300 din, in pet nagrad po 150 din.

Rešitev nagradne križanke št. 13

Stanislavski, pipeta, Marij Kogoj, Črne maske, Aron, Irene, Aiken, Or, les, plen, danke, apno, tnalno, napon, Alžir, AT, otka, oval, etika ovra, BM, teren, Don, France Prešeren, TI, Atair, ime-novalec, natan, maketa, tla.

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 13

1. nagrada 300 din: Sonja Stradar, Suštarjeva 27 a, 61420 Trbovlje; 2. nagrada 200 din: Marjan Regina, Partizanska 13, 63208 Senčur; 3. nagrada 150 din: Bernarda Kostovič, Titova 1 b, 69000 Murska Sobota.
Nagrade bomo poslali po pošti.

PRED IZIDOM!

DE

zbirka Aktualna tema

V založbi Delavska enotnost bo kmalu izšla druga brošura v zbirki Aktualna tema:

Jože Smole:

SEDANJI MEDNARODNI ODNOSI IN PERSPEKTIVA NJIHOVE PREOBRAZBE

Cena 20 din.

Naročila pošljite na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali knjigarna DE, Tavčarjeva 5.

ZNAČKE OB JUBILEJU SAMOUPRAVLJANJA

V seriji so tudi tri značke z likom tovariša Tita

Ob 30-letnici samoupravljanja v Jugoslaviji je Združenje klubov samoupravljalcev Jugoslavije sprejelo poseben program, ki zajema številne priložnostne manifestacije. Mednje sodi tudi izdelava jubilejnih značk z likom tovariša Tita in napisom »Josip Broz Tito — 30 let samoupravljanja«, ki je bila zaupana jugoslovanskim sindikalnim listom — med njimi tudi Delavski enotnosti — in Skupnosti klubov samoupravljalcev Beograda.

Izdelavo značke je odobril zvezni sekretariat za pravosodje in organizacijo zvezne uprave št. 04/5-336/1-180-02, z dne 10. marca 1980, v skladu z zakonom o uporabi lika in imena predsednika republike Josipa Broza Tita.

Hkrati z omenjeno značko bo izdana tudi značka koncentrična petokraka — simbol samoupravljanja. Značka z likom tovariša Tita bo v zlati, srebrni in bronasti izvedbi, značka simbol samoupravljanja z napisom »27. junij — 30 let samoupravljanja« pa bo v rdeči barvi in nikljana in v zlati, srebrni in bronasti izvedbi.

Kot posamezna značka bo naprodaj le rdeča značka — simbol samoupravljanja, in sicer po 20 din za značko.

Ostale značke pa je mogoče kupiti le v kompletih:

1. Komplet 4 značk (zlata, srebrna in bronasta z likom tovariša Tita in ena značka — rdeča — simbol samoupravljanja) po 80 dinarjev za komplet.
2. Komplet 6 značk (zlata, srebrna, bronasta z likom tovariša Tita in zlata, srebrna, bronasta — simbol samoupravljanja) po 150 dinarjev za komplet.

Značke bodo vložene v plastičnih etuijih. Naročite jih lahko na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, s tem, da odpošljete potrjeno naročilnico. Značke bomo začeli pošiljati po pošti po 15. aprilu.

NAROČILNICA

Pri ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo naslednje značke — komplet z likom tovariša Tita in s simbolom samoupravljanja:

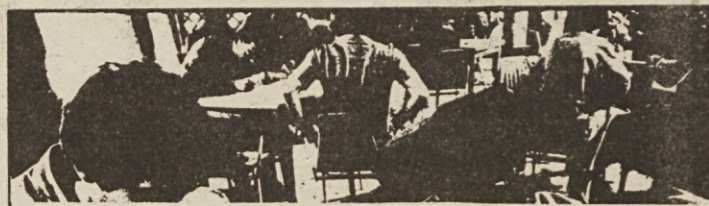
1. posameznih značk — simbol samoupravljanja po 20 din.
2. kompletov s 4 značkami po 80 din za komplet in
3. kompletov s 6 značkami po 150 din za komplet.

Naslov naročnika

Datum 1980

Žig

Podpis naročnika

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAJO ZA PRAZNIK DELA — 1. MAJ

Občinski svet Zveze sindikatov
Slovenska Bistrica
Komite občinske konference ZKS
Slovenska Bistrica
Občinska konferenca SZDL
Slovenska Bistrica
Občinska konferenca ZSMS
Slovenska Bistrica
Občinski odbor ZZB NOV Slovenska
Bistrica
Skupščina občine Slovenska Bistrica
IS skupščine občine Slovenska
Bistrica

unial
tovarna glinice in aluminija
Boris Kidrič n. sub. o.
Kidričevo

čestita vsem delovnim ljudem
za praznik dela — 1. maj

Izdelujemo:

- hidrat
- metalurško glinico

- specialne glinice za proizvodnjo:
 - elektroporcelana
 - ognjeodpornih materialov
 - polirnih sredstev
 - korundov

— aluminij v kvalitetah:

- Al 99,8%
- Al 99,7%
- Al 99,5%
- EAl 99,5%

— gnetne zlitine v valjarniških in stiskalniških formatih

— livarske zlitine

— Al odlitke:

- visokotlačnega litja
- nizkotlačnega litja
- kokilnega litja

— anodno maso

— delovna organizacija za tehnično
zaščitna dela
Maribor, Ulica pohorskega
bataljona 14

opravlja:

- protikorozijsko zaščito vseh železnih konstrukcij, plovnih objektov, hidroenergetskih objektov, itd.
- plastifikacijo, metalizacijo
- hidroizolacijo streh
- zaščito betona in betonskih konstrukcij

DELA OPRAVLJAMO DOMA IN
V TUJINI.

VSEM DELOVNIM
LJUDEM ČESTITAMO ZA
PRAZNIK DELA — 1. MAJ

Vsem delovnim ljudem čestitamo za
praznik dela — 1. maj

TOZD »GALANTERIJA PODPEČ«:
lesena galanterija — obešalniki,
pohišten sistem »HOPO«

TOZD »POHIŠTVO POLHOV GRADEC«:
pohištena oprema po naročilu

TOZD »STAVBNO MIZARSTVO« Ljubljana,
Koperska c.:
stavbno pohištvo, okna in balkonska
vrata

TOZD »TESARSTVO« Ljubljana, Ižanska 18
tesarski izdelki, klasične konstrukcije,
lepljeni leseni nosilci za vse razpone do
100 m, vikend hišice

TOZD »ŽAGA« Rob na Dolenjskem:
žagan les listavcev in iglavcev

TOZD »ŽAGA« Škofljica
žagan les listavcev in iglavcev

DSSS Ljubljana, Langusova 8

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ZA PRAZNIK – 1. MAJ

čestitajo

Medobčinski svet zveze
sindikatoev ljubljanske regije

Mestni svet zveze sindikatoev
Ljubljana in občinski sveti
zveze sindikatoev:

Domžale, Grosuplje,
Kamnik, Kočevje, Litija,
Ljubljana Bežigrad,
Ljubljana Center,
Ljubljana Moste-Polje,
Ljubljana Vič-Rudnik,
Logatec, Ribnica in Vrhnika

Vsem delovnim ljudem in občanom Maribora
čestitamo za občinski praznik, praznik OF
in praznik dela — 1. maj

OBČINSKI KOMITE
ZKS MARIBOR

OBČINSKA KONFERENCA
SZDL MARIBOR

OBČINSKI SVET ZSS MARIBOR

OBČINSKA KONFERENCA
ZSMS MARIBOR

OBČINSKI ODBOR
ZZB NOV MARIBOR

SKUPŠČINA OBČINE MARIBOR